

Республика Маънавият ва маърифат кенгаши жорий йилнинг бошида "Миллий истиқлол гояси: асосий тушунча ва тамойиллар" фани йўналиши бўйича чоп қилинган энг сара ишлар танлови ни ўтказиш ташаббуси билан чиқкан эди.

Танловга жами 40 дан ортиқ иш топширилди, улар танлов бўйича тасдиқланган маҳсус ҳайъат аъзолари томонидан кўриб чиқилди.

Ҳайъат "Энг яхши илмий ва илмий-оммабоб асар", "Энг яхши дарслик ва ўкув қўлланмаси ҳамда энг яхши мультимедия дастури ва маҳсус электрон қўлланма", "Энг яхши мақола", "Энг яхши радио эшилтириш ва телевизион кўрсатув" номинациялари бўйича голибларни аниқлади.

1. "Энг яхши илмий ва илмий-оммабоб асар" номинацияси бўйича 1-ўринга "Миллий истиқлол гоясини шакллантириша ташкилий-услубий ёндашувлар" (муаллифлар — Ш.Курбонов, Э.Сейтхалилов, М.Куронов, Р.Ахлидинов, И.Мажидов); 2-ўринга "Ўзбекистон: янги гоялар,

ТАНЛОВ ЯКУНЛАНАСИ

янги ютуқлар" ва "Формирование открытого гражданско-го общества в Узбекистане" (муаллиф — М.Шарифхўжаев); 3-ўринга "Ватан равнақи гояси" (муаллиф — С.Мамашокиров) муносиб топилди.

II. "Энг яхши дарслик ва

бий қўлланмаси; 3-ўринга "Миллий истиқлол гоясининг маҳияти ва асосий тамойиллари" (муаллифлар — С.Мамашокиров, А.Утамуродов) электрон версиядаги маъруза матни ҳамда "Миллий истиқлол гояси: асосий тушун-

"Milliy g'oya — bizning g'oya"

ўкув қўлланмаси ҳамда энг яхши мультимедия дастури ва маҳсус электрон қўлланма" номинацияси бўйича 1-ўринга "Миллий истиқлол гояси ва маънавият асослари" (7-синф) дарслиги; "Миллий истиқлол гояси ва маънавият асослари" (9-синф) дарслиги (муаллифлар — С.Нишонова, О.Мусурмонова, М.Қаршибоев); 2-ўринга "Миллий истиқлол гояси: асосий тушунча ва тамойиллар" (муаллиф — К.Юнусов) ўкув-услубий ёндашувлар" (муаллифлар — Ш.Курбонов, Э.Сейтхалилов, М.Куронов, Р.Ахлидинов, И.Мажидов); 2-ўринга "Ўзбекистон: янги гоялар,

ча ва тамойиллар" (муаллифлар — Ш.Маматқулов, Ш.Валиев) изоҳли-кўргазмали қўлланмаси; рағбатлантиручи ўринларга: "Миллий истиқлол гояси: асосий тушунча ва тамойиллар" (муаллиф — И.Тўхтаров, Р.Тожиев) электрон ўкув қўлланмаси ва "Одабнома" (2-синф) дарслиги (муаллифлар — К.Абдуллаева, М.Юсупова, С.Рахмонбекова) лойик деб топилди.

III. "Энг яхши мақола" номинацияси бўйича 1-ўринга

"Миллий истиқлол гояси: асосий тушунча ва тамойиллар" рисоласи мазмун-моҳиятини таҳлил этишга бағишинан мақолалар туркуми учун (муаллиф — С.Олим); 2-ўринга — "Педагог ходимларнинг мафкура борасидаги билимларини чукурлаштиришда интерфаол усуллардан фойдаланиш" (муаллифлар — С.Зияев ва А.Нишоналиев) мақолалари; 3-ўринга — "Андижоннома" газетасида чол этилган мақолалар туркуми учун (муаллиф Ш.Валиев) лойик деб топилди.

IV. "Энг яхши радио эшилтириш ва телевизион кўрсатув" номинацияси бўйича 1-ўринга "Миллий истиқлол мафкураси" туркум эшилтиришлари (муаллиф — Ю.Хамдамов); 2-ўринга "Ўзбекистон" телеканали "Сиёсат" студиясининг "Дунёқараш" кўрсатуви (муаллиф — Ж.Болтаев) лойик деб топилди.

Республика Маънавият ва маърифат кенгаши йиғилишида голибларга совринлар топширилди.

Махмуд ТЎЙЧИЕВ,
Нодир ДЎСМАТОВ

Мамлакатимизнинг 102 та мактабида компьютер марказлари барпо этилади. Ушбу мактаблар замонавий ахборот-хисоблаш техникалари ва ўқув-услубий материаллар билан жиҳозланади. Бу ҳақда «Ўзбекистон мактабларига компьютерлар» лойиҳасига раҳбарлик кўлаётган IRREning миңтақавий ваколатхонасидан маълум қилинди.

Ваколатхонадан олинган маълумотга кўра, дастур гояси 2001 йил ноёбидан USAID раҳбарияти ва Ўзбекистон баш вазари ўринбосари Рустам Азимовларнинг мулоко-ти чоғида туғилган эди.

ТАЪЛИМ УЧУН КОМПЬЮТЕРЛАР

Лойиҳанинг мақсади, замонавий ахборот технологиялари билан таниши, компьютер ва интернетда ишлаш, таълиминнинг илор тизимларини татбиқ этиш орқали бошланғич ва ўрта мактабларда ўқитиши даражасини кўтаришдан иборат. Лойиҳанинг АҚШ халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) молиялаштиримокда. Ажратилган маблагларга 1028 та компьютер сотиб олинади.

Бундан ташқари, лойиҳа доирасида улар етказиб берилиш, таъсими-ланади, техникалардан ўкув юртларида фойдаланиш мониторинг амалга оширилади.

"Туркистон-пресс"

маси бўйича ўтказилиши мумкин);
— олий ўкув юртинг ижтимоий ва илмий ишларида иштироки;
— матбуотда ўз мақолаларининг нашар этилганлиги.

II. "Йилнинг энг яхши гояси" таълим дастури

Ушбу танлов Тошкент шаҳрининг умумий ўрта таълим мактаб ўқувчилари ҳамда ОЎЮ талабалари ўртасида қутидаги йўналишларда ўтказилади:

- дастурий таъминот тизимидан самарали фойдаланиш;
- энергиядан фойдаланиш ва унисақлаш;
- атроф-муҳитни ҳимоя қилиш;
- келажак маҳсулотидан фойдаланиш;
- мавжуд технологик жараёнлардан самарали фойдаланиш;
- "Менинг ноёб форм..." (мазкур йўналиш "Йилнинг энг яхши гояси" мавзусини эркин танлаш ҳукуқини беради) бўйича ўтказилади.

Танловни 3 та ёшлар гуруҳи: 11 ёшгача бўлган мактаб ўқувчилари, 17 ёшгача бўлган мактаб ўқувчилари ва талабалар ўртасида эълон қилиш кўзда тутилган.

Ташкилий қўмитанинг баҳоси ва тавсияларига асосан энг яхши лойиҳалар танлаб олиниади, уларнинг муаллифлари танловнинг кейинги босқичига ўтказилади. LG Electronics компанияси голиб бўлган муаллифларнинг розилиги билан тавсия этилган гоялардан келгусида фойдаланиш ва уларни ҳаётга татбиқ этиши режалаштиримокда.

Ҳар бир ёшлар гуруҳида голиблар аниқланиб, биринчи ўринга компьютер мажмуи, иккинчи ўринга телевизор, учинчи ўринга DVD плеерлар совфа қилинади. Танлов грантиси — бу энг яхши гоядир. Бунга сазовор бўлган энг яхши гоя муаллифи Кореяга сафар қилиш имкониятини қўлга киритади. Голиб ўқиётган таълим муассасасига эса LG проекцион телевизори тақдим этилади.

**Назокат ХОЛМЕТОВА,
"Ma'rifa" мухбири**

**Суратда: тадбирдан лавҳа.
Бурхон РИЗОҚУЛОВ олган сурат.**

«ЎЗБЕКИСТОНГА МЕХР БИЛАН»

"LG гранти" таълим дастури ўтказилмоқда. Шу муносабат билан куни кечга "Dedeman" меҳмонхонасида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Олти ой ушбу лойиҳа устида тинмай изландик ва бугунги тақдим қилинаётган таълим дастурларни эълон қилимадими. Ўйлаймизки, илк бора эълон қилинаётган таълим дастурлари мамлакатингиздаги иқтидорли ёшларни танлаб олишга имкон беради. Бу дастур натижалари муваффақиятли чиқса, кейинги йил Ўзбекистон мустақиллигининг 13 йиллигига бағишилаб, грантлар сонини 13 тага ошириш ниятимиз бор, — дей-

ларини ҳамда мамлакатнинг келгуси имкониятларини ривожлантириш мақсадлари билан ҳамоҳангидир. Ва ниҳоят, ушбу таълим тадбирлари Ўзбекистон ва Корея ўртасида иккиси томонлама муносабатларни кенгайтиради ва кучайтиради.

I. "LG гранти" таълим дастури
"LG гранти" дастури Ўзбекистон Миллий университети, Тошкент давлат техника университети, Тошкент давлат ахборот технологиялари университети, Жаҳон тиллари университети, Тошкент давлат иқтисодиёт университети, Тошкент педагогика университети, Тошкент молия институти, Тошкент темир ўйлари муҳандислик институти, Ўзбекистон давлат консерваторияси, 1-Тошкент тиббиёт институти каби Тошкент шаҳрининг 10 та етакчи институтлари ва университетлари бакалавр даражасидаги талабалари ўртасида ўтказилади ва мазкур дастур доирасида 10 нафар энг яхши талабани танлаб олиш ва компания томонидан ҳар бирига 500 минг сўм миқдорида пул совфаси бериш кўзда тутилган. Энг яхши талабанинг бирини Кореяга сафар қилиш имкониятига эга бўлади.

Иқтидорли талабаларни танлаб олиш учун Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги ҳузурида маҳсус комиссия тузилиб, у талабалар номзодини қўриб чиқади ва голибларни дъявогар бўлган талабаларни куйидаги мезонлар бўйича аниқлади:

- рейтинг аттестацияси;
- талабанинг моддий аҳволи (агарда голиб чиқсан талаба шартнома асосида ўқиётган бўлса ва бунга оиланинг моддий имкониятлари етарли бўлмаса, унда "LG гранти" — ёш талабани қўллаб-қувватлашнинг ҳақиқий имкониятидир. Чунки грант суммаси ўкув юрти ҳисоб рақамига талабани ўқитиш шартно-

ди LG Electronics компаниясининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари жаноб К.Ю.Жанг.

Мазкур ижтимоий дастурларнинг асосий мақсади, янги гояларга интилан, мустақил илмий изланишларни олиб бораётган, имкониятларни қидираётган иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлашдан иборат. Ушбу дастурларни ўтказиш Ўзбекистон ҳукуматининг инсон ресурс-

ЯПОНИЯЛИК ВА ХИНДИСТОНЛИКЛАР АНДИЖОНДА

Яқинда япониялик тарихчи профессорлар Минаори Савада, Хиссао Комуцу ва унинг шогирди Яйо Кавахара хоним таникли бобуршунос, Андикон вилояти тарихчилар жамиятининг раиси, фахрий профессор Сайфиддин ҳожи Жалилов билан учрашилар. Таширифдан мақсад Андикон олимлари билан алоқа ўнатиш ҳамда машкур тасаввfuшунос олим, Бобурнинг пири устози Маҳдуми Аъзамнинг Андиконга алоқадорлигини аниқлаш ва ўрганиш эди.

Тарихчи олим Сайфиддин ҳожи Жалилов бу улуг зотнинг Андиконда истиқомат қулгани ҳакида меҳмонларга гапириб берди.

Япониялик олимлар эски шахардаги Маҳдуми Аъзам маҳалласига бордилар. Меҳмонлардан бири — Яйо хоним ўзбек тилида бемалол гап-

Tashrif

лашар экан. У Токио университетининг форс тили факультетини тамомлаб, шарқшунослик институтидаги малака ошириб, илмий иш олиб бормоқда. Япон қизининг ўзбек тилида равон гаплашиши ва тарихимиз билан шуғуланиши кишида ҳавас ўйғотади.

Хиндистонлик олима аёл — Умумхиндистон илмий тадқиқотлар маркази профессори доктор Жотона Бакшининг ташрифи ҳам японияликлар билан вобаста бўлиб кетди. У ўш давлат университетига лекция ўқигани келган ва бир вақтда қадимги Фаргона ҳакида илмий тадқиқотлар олиб бормоқда. Умуман, япон ва хинд олимларининг Андикон воҳасига сафари юртимизга нисбатан хорижий давлатларда қизиқиш куячайётганидан далолат беради.

Маълумки, мактабгача таълим муассасалари ҳам барча таълим масканлари сингари сентябрь ойидан янги режалар билан иш бошлади. Қилинажак ишлар мезони эса, шубҳасиз, август кенгашиларида белгилаб олинди. Аввало, Чилонзор тумани тарбиячи-педагогларининг август шўъба кенгашига кечган мунозараларга тўхтамиб ўтишни жоиз тондик. "Маънавият — ҳаёт кўзгуси" мавзуси доширасига шўъба иши 534-МТМда тўғридан-тўғри амалий машғулотлар орқали ўтди. Бутун дунё тан олган ва болаларни ривожлантиришининг энг сўнгти ҳамда мақбул усули бўлган "Қадамбақадам" дастури асосидаги тренингни Чилонзор тумани ХТБ мактабгача таълим бўлими услубчиси Лайло Абдукаримова ва 444-МТМ услубчиси Зарофат Комилова олиб борди. Бунда иштирокчиларга "Мендек бажар!" ўйсина бўйруқ берилди. Ва ҳамма бир хил шакл ва кўришишга эга бўлган учаларни ясади. Шундан сўнг анъана-вий машғулот ўтишнинг болани тайёрга айёр қилиб қўйишини амалий исботлаш учун қатнашчиларга энди "Ўзингиз тасаввур қулган ва келажакда яшамоқчи бўлган уй ясанг" деган топширик берилди. Натижада турли хил, бир-бирига сира ўхшамас учалар ясалди. Албатта, бу иштирокчиларнинг

КЕНГАШДА ИНТЕРФАОЛ УСУЛЛАР

**бу мактабгача
таълимнинг
ривожланишига
сабаб бўлади**

тавсияси MTMларда машғулотларни ноанъанавий усулларда ўtkазиши бола шахсни шакллантиришининг асосидир, деган хуносадан иборат бўлди. Иккинчи шўъба иши эса болаларни кичиклигиданоқ китобсеварликка ўргатиш бўйича бўлди. Ҳар хил фикрлар ўртага ташланиб, тарбиячи раҳбарлигига болаларни одатий шаклга эга бўлмаган китобчаларни ясашга ўргатиш маъқулланди ва бу амалга синаб кўрилди. Айни ҳолатда бола ўз меҳнатини қадрлаши ва ўзи ясаган китобчаларни йиртмаслиги кўринди. Энг муҳими, китобча ичигаги маълумотларни бола ўрганади ва тафаккури ривожланади. Демак, бу шўъбанинг тавсияси болаларни мустақил меҳнат қилишига ўргатиш ва шу орқали дунёкарашини шакллантиришига қаратилган бўлди.

Ушиб ўил мактабгача таълим муассасаларининг август кенгаши Тошкент шаҳри миқёсига ин-

терфаол усула ўтказилганини билан аҳамиятли бўлди. Буни ТШХТББ бошлиғи И.Зокиров ҳам кенгаши сўнгига таъкидлаги. Чунки 6 та шўъбага бўлиниб иш кўрган мутахассислар ўз ўйналишлари бўйича ютуқ ва муаммоларни таҳдил қилдилар. Хусусан, нутқига нуқсони бўлган болалар муассасаларининг педагоглари оила, жамоатчилик ташкилотлари билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш ва уларни мактаб таълимига тайёрлашда замонавий пеѓтехнологиялардан фойдаланиш масаласини кўтардилар. Шунингдек, дефектологларнинг ташхис марказлари, психологик-тиббий комиссиялар билан ҳамкорлик қилиш ва Лола Мўминова ўқув коррекцион-реабилитация маркази билан ишлаш бўйича ҳам тажрибалири ўрганиб чиқиради. Ақлий ва психик ривожланишига камчилиги бўлган болалар ва вирусли гепатит билан оғриган болалар учун мактабгача таълим бош бошқармаси бошлиғи Севара Зупархўжаева, Тошкент шаҳар ХТББ мактабгача таълим бўлими бошлиғи Мухта-

лар билан мулоқотда бўладиган муассасалар 19 та, вирусли гепатит билан оғриган болалар боғчалари 11 та, ақли заиф болалар муассасалари 6 та, кўз касаллиги билан касалланган болалар MTMлари 2 та, кар-соқов болалар учун 1 та ва таянч ҳаракатига нуқсони бор болалар муассасалари 4 та эканлиги бу ўйналишда қилиниши керак бўлган ишларнинг қанчалик долзарблигини кўрсатади.

Юқоригаги каби таҳдил ва талқинларга бой бўлган кенгаши ўтишишларининг Тошкент шаҳар босқичи Чилонзор туманинага 477-МТМ ишини ўрганиш асосида бўлиб ўтди.

"Илк ёш — таълим тизимининг пойдевори" мавзусида ўтишишларининг машғулотларида интерфаол ишлаш услубларининг афзалигини тасдиқладилар. ХТБ мактабгача таълим бош бошқармаси бошлиғи Севара Зупархўжаева, Тошкент шаҳар ХТББ мактабгача таълим бўлими бошлиғи Мухта-

бар Алимтоева ва Чилонзор ХТБ мудири Малик Абдуалимовлар ташкил қилинган иш услубини ижобий баҳоладилар. Шаҳар кенгашига MTMларда таълим марказларини ташкил этиши тавсия этилди. Бунда согломлаштириш маркази, фан ва табиат маркази, санъат маркази, кўм ва сув маркази, руҳшунослик маркази ҳовлида (машғулот хоналарида ҳам) ташкил этилади. Ва ҳар бир марказда 3-4 тадан ортиқ бўлмаган бола мустақил тарзда ўйналишлар бўйича шуғулланадилар. Худди шу усул орқали иш ташкил этилганида ҳар бир боланинг ўз имкониятига қараб искеътъод қўрралари юзага чиқа бошлайди. Бу таълим-тарбия беришнинг индивидуал қўрниши эканлигини ва унинг болаларда касбий тафаккур қўрралари ёрқинроқ юзага чиқишини шу ўйналишда ишләтган тарбиячи-мутахассислар таъкидлагилар.

Яна бир гап. Кенгашига йиғилган ҳар бир педагог ходим ручка-дафтарини кўтариб, ҳар бир кўрган янгиликни ўрганишига ҳаракат қилаётганини кузатдик. Бу кенгашига иштирок этганларнинг ҳеч бири шунчаки келиб-кетмаганлигини ва эрта-индин болалар ривожланишида ўз таъсирини кўрсатишидан даракадир.

Насиба ЭРХОНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Андижон давлат университети бир гурӯҳ ўқитувчилари ва талабалари шаҳардаги 104 нафар бола тарбияланаётган 2-максус "Мехрибонлик уйи"да тадбир ўюстиришди. Мақсад озигина ҳиммат кўрсатиш эди.

Тадбирни университетнинг маънавият ва маъри-

фат иш-

**ЭЪТИБОР
КАЙФИЯТ**

лари бўйича

биринчи проректори Матмур-жон Сайдхонов очиб, болажонларни ҳамда тарбиячи ходимларни янги ўқув йилининг бошланиши билан қутлади. Сўнгра университетнинг "Хумо" ашула ва ракқ дастаси хонандалари иштирокида дилтортар кўшиқлар ва шўх рақслар ижро этилди. Шеърлар, интермедиалар, мусо-

бақалар ҳам тадбирга мазмун багишилади.

Университет бирлашган касаба уюшмаси раиси А.Ҳакимов "Мехрибонлик уйи" кутубхонасига 100 дан ортиқ китоблар ва "Андижон ёшли" газетаси таҳламини, ҳар бир болага эса алоҳида-aloҳида совгалар

то п-
шириди.

"Мехрибонлик уйи" директори Комилжон Абдураҳмонов эътибор учун университет маъмуриятига миннатдорлик билдири.

О.СИДДИКОВ

Б.Грасияннинг бу даъвати ҳар биримизнинг иш фаолияти миз шиорига айланмоги зарурдек назаримда. Бундай муносабатни ёш авлод ҳәётий қарашларига айлантириш, уларда ўз-ўзини кашф этиб яшашдек түйгуни шакллантириши эса устоз-мураббийлар олдида жуда катта масъуллик юклайди.

Саноати, чорвачилиги билан республика мизда алоҳида эътиборга молик бўлган Навоий вилояти оловқалб ёшларининг эришаётган мувффакиятлари, уларнинг ҳар жиҳатдан етук бўлиб вояж ятишлари йўлида яратилаётган имкониятлари билан ҳам ибрат олса арзигулинидир.

Жумладан, 1998 йилдан жорий йилнинг августигача 17 та 11 минг 200 ўринли қасб-

хунар коллажлари, иккита 1 минг 50 ўринли академик лицейлар куриб фойдаланишга топширилди. Ушбу илму урофон ошиёнлари қасб-хунар таълими маркази томонидан 2 миллиард 344 миллион 385 минг сўмлиқдан ортик ўкув-лаборатория жиҳозлари ва қишлоқ хўжалик технологиялари билан таъминланди.

Бошқарма тасарруфидаги 3 та ўкув юрти Осиё тараққиёт банки кредити хисобидан 1 транш бўйича 224 миллион сўмлиқ жиҳозларга эга бўлди. Хукуматимизнинг бу фамхўрлиги қартика ўз натижаларини кўрсатаяпти. Ёки бу эътиборга жавобан ўқитувчилар, педагог-муҳандислар қандай ижодкорлик намуналарини кўрсатишайти.

Янги ўкув йилининг янги режалари қандай? Вилоят ўрта маҳсус, қасб-хунар таълими бошқармаси бошлиғи, техника фанлари номзоди **Б.Собиров** билан уюштирган мулокотимиз шулар хусусида бўлди.

Ўқитувчининг меҳнати йиллар давомида ўз маҳсулини бераб, устознинг ютуғи—шогирдининг мувффакиятлари билан белгиланади. Ҳар йили янги ўкув йили аввалида “ғалвир сувдан кўтарилиб” мураббийлар сарҳисоб беришади гўё. Ҳўш,

бу борадаги ютуқлардан қўнгиллар ёришадими?

— Миллий дастурнинг бош мақсади ёшларни етук, ҳар томонлама баркамол инсон қилиб тарбиялаш, қасб-хунар сирларини мукаммал ўрганишдан иборатdir. Бунда асосий эътибор касб-хунар коллежларини битирган ўкувчиларни иш билан таъминлашга қаратилган. Бу масала Навоий тоф-кон металургия корхонаси хузуридаги Навоий кончилик, Зарафшон саноат касб-хунар коллежларида яхши йўлга қўйилган. Навоий кончилик коллежида дуал тизими асосида ўқитиш йўлга қўйилган бўлиб, битирувчилар тўлиқ иш билан таъминланяпти. Навоий қури-

— Билимли ўқувчи илмли, мақали устоз қўлида камол топади. Шу нуқтаи назардан педагог ва педагог-муҳандисларнинг малакасини ошириб бориш қандай йўлга қўйилган?

— Файласуфлардан бири П.Лапас “Билғанларимизнинг чеки бор, биломаган нарсаларимизнинг эса ҳад-чегараси йўқ” деб ёзганида мутлақо ҳақ эди. Инсон қанча ўқиб изланса, шунча камолотта эришаверади. Бу фазилат устозликдек шарафли касбни ихтиёр этган зот учун ниҳоятда зарурдек.

Малака ошириш ва доимий ҳаракатдаги малака ошириш курслари фаолиятига ана шу талаб билан ёндашила-

сий вазифаси ижодкор, зиёли, фидойи инсонларни бирлаштириб, уларнинг куч-ғайрати ва иқтидорини таълимни ривожлантиришга сафарбар килишдан иборат. Шунингдек, бу жамият ўз фаолиятида:

— таълим тизимини ривожлантиришда янги ўкув режалар, дарслек ва ўкув кўлланмалари билан иштирок этадиган ўқитувчи ва муҳандис-педагогларни моддий ва маънавий қўллаб-куватлаш;

— тажрибали, янгиликка интидувчан, илмий салоҳиятли ходимлар иштирока ўкув юртларига илмий-услубий ёрдам кўрсатиш;

— жамият аъзоларининг ижодий фаолиятларини ўстириш, малакаларни ошириш ва тажриба алмашиш мақсадида хорижий ўкув марказларига

бўлимлари, маҳалла қўмиталари билан ҳамкорликда янги спорт бўлимларини очиб, болаларимизни чиниқтириш мақсадида мунтазам спорт билан шугулашибларини ташкил этмоқда. Маҳаллалардаги ёшларни кўпроқ спортга жалб этиш, мавжуд спорт ишоотларидан тўлиқ фойдаланиш, ёш кадрлар билан таъминлаш, спорт секциялари ишини назорат қилиш, “Алломиш ва Барчиной” тестларини жорий этиш, “Баркамол авлод” спорт мусобакаларини мунтазам ўқизиш ва тайёргарлик кўриш мақсадида жисмоний тарбия раҳбарларининг кенгайтирилган йигилиши бўлиб ўтди. Мажлиса йигилиб қолган муаммолар атрофлича муҳокама қилинди. Йўл кўйилаётган камчиликлар таҳриб этилиб, вазифалар белгилаб олинди.

— Ўкув-тажриба хўжаликларида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини єтишириш, техникаларга муносабат қандай?

— Академик лицей ва қасб-хунар коллажларининг моддий-техника базасини ривожлантириш ҳамда маблаг билан таъминлаш борасида қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Саккизта қасб-хунар коллажларида ўкув-тажриба хўжаликлари мавжуд бўлиб, 132 гектарга экилган галладан олинган соф фойда 3805,5 сўм ўрнига 4349,2 сўмни ташкил этиди. Етиширилаётган пахта, сабзавот ва полиз маҳсулотлари, беда, макка экин турларининг ҳам самарадорлигини ошириш, ишлаб чиқариш танархини камайтиришга қаратилган агтотадирлар олиб борилмоқда.

“Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг иккичи — сифат босқичида педагог, педагог-муҳандисларимиздан таълимда ижобий кўрсатичларга эришиш талаб этйлади. Билимли, салоҳиятли, ўзи танлаган соҳасининг сир-асоррларини пухта ўрганиб, қрайта йўлланма олган ёшларнинг ақлу шуурида устознинг меҳнати чараклаб турмоги кепак.

Мулоқотни “Ma'rifat” газетасининг маҳсус мухбири Ойбуви ОЧИЛОВА олиб борди.

ХАР КИМ ЎЗ ИШИДА

УСУФВОР БЎДИШИ КЕРАК

лиш қасб-хунар коллажида “Навоийзот” ишлаб чиқариш бирлашмаси билан шартнома асосида ўқувчиларни амалиётта жалб қилиш ҳамда ишга жойлаштириш келишиб олинган.

2002 йил қасб-хунар коллажларини 1003 нафар юритиши тутади. Улардан 47 нафари олий ўкув юртлари таъбалари бўлишид. 856 нафар ёшлар эса ўзлари эгаллаган соҳалари бўйича иш фаолиятини бошлашди.

Иқтидорли ёшларни кўллаб-куватлаш доимий эътиборимизда. Навоий

академик лицейи ўқувчиси Азиз Сайиевнинг биология фани бўйича ҳалқароған олимпиадасида иштирок этиш, хукуқини кўлга киритиши, Навоий қурилиш коллажи ўқувчиси Фарруҳ Алматовнинг “Энг иқтидорли мутахассис” республика танловида “Тебранма ҳаркатлантирувчи транспорт воситаси” тизимида ғарбий ишлаб юртларида ўқувчиларни амалиётта жалб қилинган 204 нафар раҳбар, ўқитувчи ва муҳандис-педагог ходимлар республика маддий ўкув юртлари қошидаги малака ошириш курсларида билим ва тажрибаларни мукаммаллаштириб қайтишид. Марказ томонидан бу йўналишда белгиланган режа 104 фоизга бажарилди. Ўтган ўкув йили давомида ташкил қилинган доимий ҳаракатдаги малака ошириш курсларида қатнашган 763 нафар педагог ходимлардан 547 нафарига марказ томонидан бериладиган гувоҳнома олишга тавсия этилди.

— Ўкув юртларида фаолият кўрсатиётган педагог ва муҳандис-педагогларнинг илмий изланишлар олиб боришида ҳам барча шароит яратилган. Бу борадаги ютуқлар ҳақида тўхтатсангиз?

— Ўтга маҳсус, қасб-хунар таълими тизимида фаолият кўрсатиётган ўқитувчи ва муҳандис-педагогларни кўллаб-куватлаш мақсадида бошқарма хузурида 2003 йилнинг май ойидан бошлаб “Таълим фидойиси” жамиятни фаолият олиб бормоқда. Жамиятнинг асо-

чилиш қасб-хунар коллажида “Навоийзот” ишлаб чиқариш бирлашмаси билан шартнома асосида ўқувчиларни амалиётта жалб қилиш ҳамда ишга жойлаштириш келишиб олинган.

Талаба мустақил равишида бажариш учун берилган топшириклар кейинги амалий машғулотларда текширилиб бориши керак. Бу машғулотларнинг мавзуси ва унда ўрганиладиган барча мисол ва масалалар олдиндан ўқувчиларга услубий кўлланмалар орқали етказилиши лозим, бу эса машғулот сифатини яхшилайди.

Таълим жараёнининг асосий босқичларидан бири — билимларни амалда татбик этишдан иборат бўлиб, унда талабаларнинг кўникма ва билимларни шаклланади. Умумтехникавий ва

маҳсус техникавий фанларни ўрганишда олинган билимларни амалиётта татбик этишнинг шаклларидан бири лаборатория ва амалий машғулотлардир.

Амалий машғулотлардан талабаларга фанга доир технологик жараёнлар, техникавий ҳодисалар, умумий қонуниятлар, қоидалар, техник нормативлар ва ўкув хўжалигидаги технологик ишларни ўрганиш мақсад қилиб олинади. Бу машғулотларда талабалар ўз билимларни мустаҳкамлайдилар ва кенгайтирадилар, амалда кўллайдилар, бу эса уларнинг касбий маҳоратини ошириш учун ниҳоятда зарур.

— Таълим жараёнининг асосий босқичларидан бири — билимларни амалда татбик этишдан иборат бўлиб, унда талабаларнинг кўникма ва билимларни шаклланади. Умумтехникавий ва

маҳсус техникавий фанларни ўрганишда олинган билимларни амалиётта татбик этишнинг шаклларидан бири лаборатория ва амалий машғулотлардир.

Амалий машғулотларни ўтказиш жараёнда техникага доир адабиётлар устидаги ишлар, ўкув-техника ва техник хўжатларни ўрганиш ишини олиб бориши керак.

Билимларни мустаҳкамлаш ва такомиллаштиришда ўқувчиларни ўтказишни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамишиси енгадилар.

Ўқитувчи амалий машғулотларни ўтказиб берадиган қўнгиччиликларни бирор кишининг ёрдамиш

Догистондаги Цада қишлоғида истиқомат қилувчи авар халқининг суюкли шоири Ҳамзат Цадаса хонадонида 1923 йил 8 сентябрь куни ўғил дунёга келди. Чақалокқа исм кўйиш маросимида нуроний унидаст кўтариб деди:

— Қизлар исмида юлдузлар зиёси ёки гуллар нафосати ифодасини топмоғи зарур. Эркаклар исмида қиличлар жарангни ва китоблар ҳикмати мужассам бўлиши керак. Мен кўплаб китоблар ўқиб, қиличлар жарангни тинглаб, анча исмларни билдим. Бугун менинг китобларим ҳикматлари, қиличларим жарангни қулоғимга РАСУЛ исмини шивирламоқда.

“Расул” арабча сўз бўлиби, “элчи” маъносини англатади. Расул Ҳамзатов ўз исмига муносиб бўлиб улғайди, отасидай авар халқининг, дунё ҳалқарининг суюкли шоирига айланди. Нуроний ният қилгандай, хорижда Догистоннинг элчиси бўлди, ўз юритида эса умуминсоний қадриятлар элчиси сифатида ижод қилди. Асарларида миллияти, Ватани, дунё дардларига дармон сўз излади.

Сўз янграган, яралмай олам,
Шундай дерлар
кеттириб имон.
У қандай сўз:
тавбами, қасам?
У қандай: ўтинчми, фармон?
Емирилиб бормоқда олам,
Демак, бир сўз
керақ бегумон.
Унда бўлсин тавба ва қасам,
Унда бўлсин ўтинч
ва фармон!

Бир гал Расул Ҳамзатов журналистнинг “Устозингиз ким?” деган саволига шундай жавоб берганди:

— Устозим — табиат. Гёё беш дақиқадан кейин гул бўлиб сочилиб кетишидан хавотирланиб, жим турган тоғлар. Одамлар эса, худди беш минг йил умр кўрадигандай шошилишади...

Умуминсоний қадриятларга молик бу ҳикмат асосида Расул Ҳамзатов гўзал саккизлик яратди.

Хатто беш дақиқа
ёруғ дунёга,
Қарашибаға фурсати
қолган турмас тек.
Шошар, ерга симай
сапчир самога,
Худди яна юз йил
яшайдигандек.

Нече асрким, тоғлар
йирок-йироқда,
Шошқин одамларни
кузатади тек.
Лекин улар ғамли,
турар титроқда,
Худди беш дақиқа
умри қолгандек.

Расул Ҳамзатов қайси мавзууда ёзмасин, асарларидан Кавказ тоғларининг руҳи, тоғликлар табиати сезилиб туради. Унинг назм ва наср, тарих ва тоғликлар оғзаки ижоди ўйғуналашиб кетган “Менинг Догистоним” асари эса кашфиёт! Расул Ҳамзатовнинг шундай дилбар шеърлари борки, улар қўшикларга айланаб “Турналар” мисол бутун дунё бўйлаб парвоз этмоқда. “Турналар” шеъри тасаввуфга асосланган, шаҳид аскарлар руҳи оппоқ турналарга менгзалади.

Менинг билишимча,
конли жанггоҳдан
Юртига қайтмаган
шаҳид ёвқурлар.
Хали юмшоқ ўрин
топмай тупроқдан,

Оппоқ турналарга
айланган улар.

Зеро, улар узоқ
йиллардан буён,
Учишар ва бизга
беришар овоз.
Шу боис самога
термулган замон,
Кўз узмай оҳиста
сўзлаймиз дилроз.

Бугун ҳам туманлар
сийрак тарафда,
Шом чоги уларни
кузатдим бир оз.
Қачондир ер узра
юргандай сафда,
Турналар галаси
этарди парвоз.

Учуб борар экан
ўз манзилига,
Кимларнидир йўқлар,
таниш товушлар.

Ахир, жуда ўшар
авар тилига,
Турналар таратган
ўтинч, нолишлар.

Улар кўкда учар,
учар гирён-зор,
Ўтган аждодларим,
дўстларим, ёрим.
Кўряпман, қаторда
битта бўшлиқ бор,
Ўша бўшлиқ, менинг
боражак жойим.

Ўлим ҳақдир! Мен ҳам
яшаб умримни
Турналар сафида
парвоз этаман.
Ва ерда қолган
сиз азизларимни,
Самодан номма-ном
йўқлаб ўтаман.

Шеър Наум Гребнев томонидан рус тилига ўгирилгач, унга таникли бастикор Ян Френкель куй басталади. Кўшиқни ноёб овоз эгаси Марк Бернес ижро этишга киришди. У ўлимига саноқли кунлар қолганини билса ҳам кўшиқни овоз ёзиш студиесида магнит тасмаларига ёзиб олиш ишларини ниҳоясига етказди. Москва аҳли, кўшиқ мұхлислари Марк Бернес билан видолашганда, уни ўзи кўйланган “Турналар” ҳам осмону фалақда учеб сўнгги йўлга кузаби қўйди.

АҚШдаги Филадельфия шахридан Догистонга миннатдорлик мактуби келди. Унда черков ходими Батлер шундай деб ёзганди: “Жаноб Ҳамзат! Худо сиздай тоза юракли инсонга узоқ умр ато этган бўлсин. Сизнинг “Турналар” кўшиғингиз қалбимизни ларзага келтириди. Ўз номимдан, черков аҳли ноимидан сизга катта раҳмат”. “Турналар” кўплаб мамлакатларда сара қўшиқ сифатида севиб тингланди, хусусан, Кореядаги қаторасига уч йил энг яхши қўшиклар қаторидан жой олди.

Шеър шеърларини ўқир экансиз, беихтиёр кўз ўнгингизда Догистон манзаралари ўта бошлайди, бу юрга нисбатан меҳрингиз товланади. Москва да туғилган ва кейинчалик Догистонда яшаб қолган Эленора Данилованинг ёзишича, у Расул Ҳамзатовнинг шеърларини

Rasul Hamzatovning 80 yilligiga

ўқиб, Догистонга мөхр кўйган, институтни тугатиш чоғида Москвада қолишига имконияти бўлишига қарамай Догистонга йўлланма олган. Узоқ йиллар Догистоннинг чекка қишлоғида ўқитувчилик қилган. Тақдир тақозоси бўлса керак, Махачқалья театрига ишга чақирилган. Театр раҳбарияти уни ўй билан таъминлаш вайдасини бажара олмаган. Кунлардан бир куни театрга Расул Ҳамзатов келади. Эленора Данилова унга йиглаб дардларини айтади. Расул Ҳамзатов телефон гўшагини кўтариб, шаҳар раҳбарига кўнғирок қиласди:

— Ҳамид, қаршимда гўзал аёл йиглаб ўтирибди. Мен унинг жилмайиб яшашини ис-

Хозир кетаётган
йўлнингдан бироқ,
Кайтган одам йўқдир,
кетмоқ бор фақат.

Дўстим, мотамингда
йигласам ҳамки,
Жудолик ёлғондай
туюлар ҳануз.
О, Ҳамид, сен мени
эшитяспаними,
Хеч қайтмаслигингга
ишонмаймиз биз.

Айримлар Расул Ҳамзатовни роса омадли, баҳтили шоир деб ўйлашади. Ҳолбуки, безовта дунёга дармон излаб яшаётган шоир ўзини баҳтиёр сезиши мумкини?! Тўғри, унинг отаси улуғ шоир бўлган. Лекин отаси

рилган, ислом динига кириб Шуойнашт исмини олган арман савдогари қизи Аннага бўлган ўзининг муҳаббатига бағишиланган достонни ўқиганди, тоғликлар йўлбоҷиси шоирларга нисбатан чиқарган қарорини дарҳол бекор қиласди. Ҳамзатовни эса Цада қишлоғидаги муҳаббат ноиби этиб тайинларди”. Бу шеърхонлар кўнглидаги фикр. Негаки, Расул Ҳамзатов ижодининг катта қисмини муҳаббат мавзусидаги шеърлар ташкил этади. Бу шеърлар бирбиридан гўзал.

Донишмандлар муҳаббат ҳақида хўб доноғирилар айтишган, шоирлар муҳаббат мавзусида гўзал шеърлар ёзишган. Расул Ҳамзатов уларга вобаста инсон учун севиши олий мукофот эканлигини кўйлади. Шоир таъкидларандай, комил инсонга дунёда чин муҳаббатдан олий неъмат йўқ.

Ишчанлик ва мардлик
— кўрсатса, Ватан
Дарҳол тақдирлайди
ўғил-қизини.
Мукофотлаш ҳақда
фармонлар, баъзан
Тўлдирап газета саҳифасини.

Гоҳида истайман,
азиз Ватаним,
Ишқ ва садоқатни
тақдирлашини.
Ошиқлар кўксиди
кўриб яйрадим,
Орден-медалларнинг
ялтиллашини.

Муҳаббатда орден-медал
йўқ азал!
Агарда мукофот бор
бўлса, менга
Садоқатим учун
берилса медал,
Галаба ордени аталар сенга!

Лекин ишқиша шартми
оддий мукофот,
Ахир, севмок ўзи
олий мукофот!

Расул Ҳамзатовга “Туғилган куним” китоби учун 29 ёшида Давлат мукофоти берилди, “Юксак юлдузлар” китоби учун унга 39 ёшида яна бир юксак мукофот топширилди. Жаҳонгашта шоирнинг кўша-кўша унвонлари, орденларига ҳар қандай ижодкор ҳавас қиласа арзиди. Лекин Расул Ҳамзатовнинг ўзи босиб ўтган йўлига, яратган асарларига қандай қарар экан? Ҳозиржавоб шоир бизнинг бу саволимизга ҳам ўрин қолдирмайди. Унинг 75 ёшида битган тўртлиги бизни Расул Ҳамзатов оламига етаклади.

Догистон осмони
остида шу зум,
Иккор бўлдим,
баланд довондан оша:
Шоир бўлиши учун
эрта туғилдим,
Расул бўлиши учун
кечиқдим роса!

Яқинда Москвада чиқадиган газетада Расул Ҳамзатов билан сувбат эълон қилинди. Унда шоир ўз ижодини уч даврга бўлибди. Қувонарлиси, у мағкуравий озодликка эришилган кейинги ўн йилликни изланишлар даври деб атабди. Ҳа, 80 ёшини қаршилаётган шоир ҳамон изланишда, ўз муҳлисларига қардага қарар яшайти. Деҳмак, суюкли шоиримиз Расул Ҳамзатовнинг янги асарлари яқин келажакда “Юксак юлдузлар”дай китоб жавонимиздан ўрин олади.

Асрор МҮМИН

1-oktabr — O'qituvchilar va murabbiylar kuni — Umumxalq bayrami oldidan

Assalomu alaykum, domla! Men uşa radiodagi mukhabir kiziningiz. Xar safar suxbatningizni soqinib, künghirok kiglanimda üzingiz gúshakni kútarib, darror taniqginingizdan ruxhaniqib, ammo xadik aralash: "Domla, men bilan gаплашишга imkoniyatintiz canaka?" — deymam.

— Xa, mайли, kelavering. Fakat tuşdan keyin-dada. Kun-nint birinchi ýarimda licha išlalarni bor. Üzi nima mavzuda gапlašmoqchisiz?

ПАҲЛАВОН МАҲМУД КИМ ЭДИ?

Машхур шоир Паҳлавон Маҳмуд ёшлигига кўхна Урганч ва Хива мадрасаларида таълим-тарбия олди. Билим эгаллаш жараёнида жисмоний баркамоллик сирларини ўргана борди. Шу учун ҳам йигитлик кезларидаётк кураги ерга тегмаган баҳодир, нозик дидли шоир сифатида довруғ қозонди.

Паҳлавон Маҳмуд шеърияти яхши инсонларни мадҳ этади, улуғлайди. Айни вақтда ўзи яшаган ижтимоий муҳит ва ундаги ғайриинсоний иллатларни қоралайди. «Жоҳил одам кўршапалак кабидур, у нурни кўрмайди, ҳақиқат ва билимни инкор этади, зиёдан юз ўгиради...» дейди у ўз шеърларида. Шоир ижодининг дастлабки пайтларида Умар Ҳайём фалсафий қарашларининг таъсирида бўлди, унга эргашди, хайёмона фалсафа ва ғояларни ривожлантириди. Борлиқнинг мангу экани, инсон ва табиат, ёр васли ҳамда ҳаёт лаззати хусусида фикр юритди. Шунингдек, Паҳлавон Маҳмуддин назарияси,

фалсафа ва мантиққа оид кўпгина рисо-
лалар ҳам ёзиб қолдирган. Ўз рубоййларида эса таъмагирлик, пасткашлик, риёкорлик иллатларини қаттиқ қоралаб, кишиларни ҳалоллик, инсон-парварлик, мардлик ва маърифатга чорлайди.

Шоирни ерлик халқ “Паҳлавон ота” дейишган, у фақат Ҳоразм воҳасида эмас, балки дунё мамлакатлари бўйлаб сафарларда юрган, ўша юртларда ҳам ўз жасурлиги, кучлилиги ва донолиги билан шуҳрат топган. Айтишларича, Паҳлавон Маҳмуднинг Ҳиндистонга бориши ҳинд халқининг миллий байрами нишонланаётган вақтга тўғри келган. Одатда, бундай байрамларда савдо-сотик кўргазмалари очилар, халқ сайллари, томошалар уюштириларкан. Маҳмуд шаҳар четидаги карвонсаройда тунайди. Бундан хабар топган сulton уни миллий байрам муносабати билан ўтказилади. Маҳмуд ватандошлари билан Ҳоразмга йўл олиди.

Паҳлавон Маҳмуд Чингизхонга қарши урушлар чогида, Хива яқинида 1326 йилда вафот этади. Уни ўзи яшаган ва ижод қилган масканда дағн қилганлар. Айни чоғдаги “Хазрат Паҳлавон” мақбараси ҳам худди шу қабр устига курилган. Бу инсоннинг бой ижодий мероси келгуси авлодлар учун жавоҳирлар хазинаси билан баробар. Токи бу меросни ўрганган киши дунёда адолат ва инсонийлик фазилатлари ҳар нарсадан устун туришини фаҳмлаб етади.

Хар бир беллашувдан олдин Паҳлавон Маҳмуд улуғлар ётган қадамжоларни зиёрат айлар экан. Ўша кечашардаги қабристонни зиёрат қилиб юрса, бир аёл эрининг қабрини кучоқлаб: “Эй парвардигор, икки боламни ва эримни олдинг, эртанги курашда ёлғиз ўғлимнинг қўлини баланд қилгин”, дейа илтижо қилмоқда эди. Маҳмуд бу

хотин сарой полвонининг онаси эканлигини сезибди. Эртаси куни кураш майдонида узини foятда заиф ва кучиз қилиб кўрсатибди. Ёш баҳодир икки-уч даврадан кейин Маҳмудни чирпирак қилиб кўтариб урибди. Султон бу ғалаба шарафига катта зиёфат берибди. Тантаналардан сўнг аркони давлат, меҳмонлару хизматкорлар филларга миниб, ўрмонга — овга жўнашибди. Чангальзорлар оралаб кетишаётса, бехосдан сulton тахтиравони ўрнатилган фил ботқоққа ботиб қолибди. Ҳамма бир бўлиб роса уринибди, бироқ филни лойдан чиқара олишмабди. Шунда Маҳмуд хизматкорларга филнинг олдинги оёқлари орасини лойдан тозалашни буориб, шу ерга битта ёғоч кундасини ташлабди ва кунда устига тушиб филнинг олдинги оёқларини елкасига олиб кўтарибди. Фил ҳалокат азобидан кутулибди. Ҳамма меҳмоннинг куч-кудрагита оғаринлар айтибди. Овдан сўнг яна зиёфат куюқ бўлибди. Гап орасида Султон Маҳмуддан сўрабди:

— Кеча майдондаги заифлигиниз билан бугунги жасоратингизни қандай тушунса бўлади?

— Э, олийҳиммат сulton! Полвон йигит бир беванинг ягона фарзанди экан. Истиқболи порлок, лекин бирор тажрибасиз. Мен у билан олишиб, уни майиб қилсан, бу ишим адолатдан бўлмасди. Сизнинг ғазабингиздан чўчиб курашига рози бўлганганди, — деб жавоб бериби.

— Тиланг тилагингизни, муҳайё қиласман, — дебди сulton!

— Менга ҳеч нарса керак эмас. Сизнинг зинданларингизда икки юздан ошик юрт дошларим асир экан. Ўшаларни озод қилсангиз, ватанинга бирга олиб кетсан, кифоя, — дебди полвон.

Сulton баҳодир полвонга от-улов, сарполар берибди ва асирларни ҳибсдан бўшатибди. Маҳмуд ватандошлари билан Ҳоразмга йўл олиди.

Паҳлавон Маҳмуд Чингизхонга қарши урушлар чогида, Хива яқинида 1326 йилда вафот этади. Уни ўзи яшаган ва ижод қилган масканда дағн қилганлар. Айни чоғдаги “Хазрат Паҳлавон” мақбараси ҳам худди шу қабр устига курилган.

Бу инсоннинг бой ижодий мероси келгуси авлодлар учун жавоҳирлар хазинаси билан баробар. Токи бу меросни ўрганган киши дунёда адолат ва инсонийлик фазилатлари ҳар нарсадан устун туришини фаҳмлаб етади.

Зайниддин ИСАМУҲАММЕДОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, уруш ва меҳнат фахрийси

Ўзбекистон тарбияшунослигида кескин ислоҳотлар жараёни бошланганига анча бўлди. «Таълим тўғрисида»ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг қабул қилиниши, умумий ўрта таълимнинг тўққиз йиллик қилиб белгиланиши, ҳар бир ўқув фани бўйича таълим концепцияси ва стандартининг яратилиши, улар асосида янгича дастур ва дарсларининг бунёдга келиши ислоҳотлар жараёнининг даржасини кўрсатади. Шу жумладан, мактаб адабий таълими ҳам ўзининг мақсад, вазифалари ҳамда йўл-йўригини ўзгартирган ҳолда ислоҳотлар йўлида дадил одимлаб бормоқда. «Адабий таълим концепцияси»да янгиланган педагогик тафаккур

биринчи боби «Адабиёт дарсларида ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатишнинг илмий-педагогик хусусиятлари» тарзида номланиб, унда, аввало, ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатишга илмий-педагогик муаммо сифатида ёндашилган. Миллий тарбияшуносликнинг бош мақсади бўлмиш маънавий баркамол авлодни тарбиялашда мустақил фикрлашнинг қандай аҳамият касб этиши, мустақил фикр соҳибининг мамлакатни буюк келажак сари етаклашдаги ўрни ҳақида мулоҳаза юритилади. Умуман фикрлаш, хусусан, мустақил фикрлаш ҳақида псиҳология илми маълумотларига таянган ҳолда мулоҳаза юритилади, адабиёт ўқитишида ўқув-

тўқишига ўргатиш йўллари; ўқувчиларни ўйлантирган, қийнаган ёки севинтирган туйғуларга ҳамоҳанг иншо мавзулари: «Ўртоғимнинг тавсифномаси», «Дўстим менинг — фахрим менинг», «Менинг севимли саҳифам», «Хуришни эпломаган кучукчага муносабатим», «Жанни Родари ижодидан олган таасуротларим», «Асарда менга энг ёққан нарса ва бунинг сабаблари», «Менда «Дунёнинг ишлари» уйғотган фикр, туйғу ва орзулар», «Х. Тўхтабоев ижодидан мен нимани қадрлайман ва яхши кўраман», «Абдулла Қаҳхорни нима учун севаман», «Доддоҳ мени нимаси билан нафратлантиради?», «Унсин тимсолидан олган таасуротим ва унга муносабатим»

АДАБИЁТ ЎҚИТУВЧИСИННИГ СТОЛ КИТОБИ

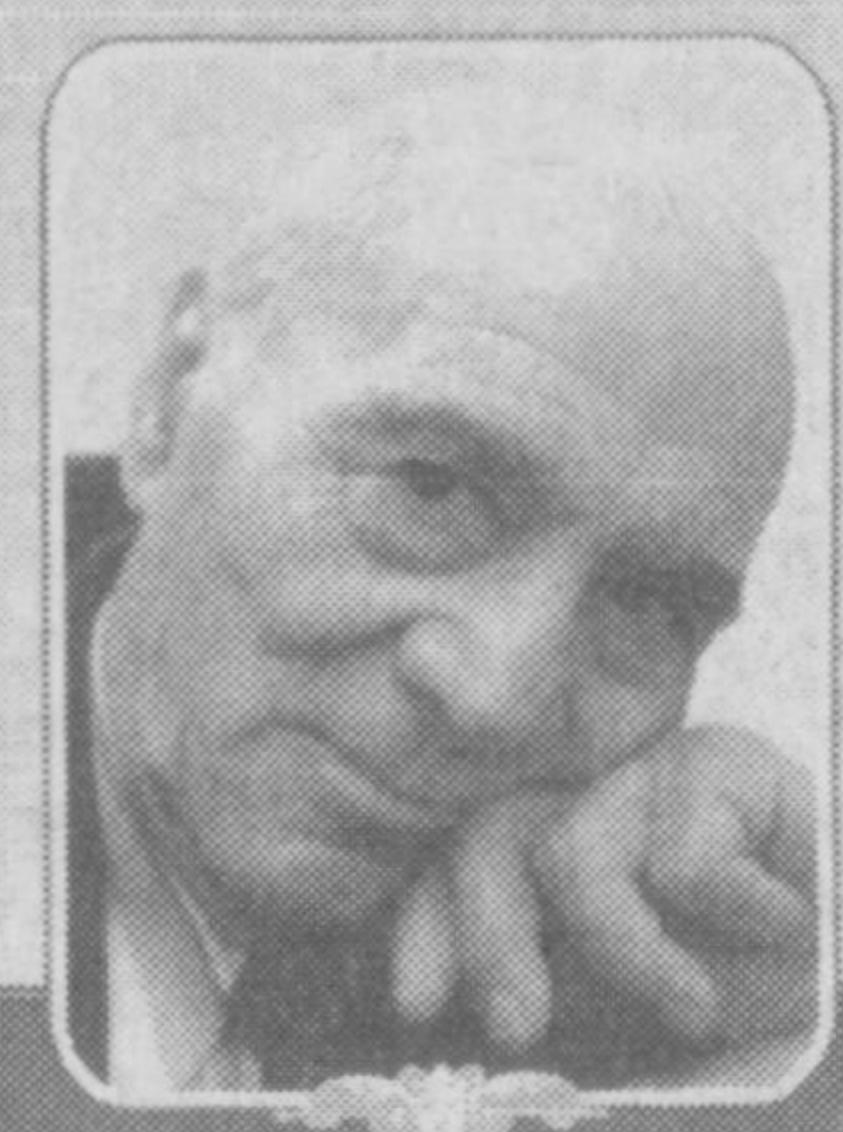
Taqdитнота

ва бошқалар болаларни фикрлашга ундаши тайин.

Асарнинг учинчи бобида ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатиш учун муаммоли таълимдан фойдаланиш йўллари тавсия этилади ва унинг амалий намуналари тақдим этилади. Тўғри, муаммоли таълим бугунги ўқитувчи учун янгилик эмас. Лекин муаллиф унга бутунлай янгича ёндашган. Маънавий баркамол авлодни тарбиялаш мақсадидан келиб чиқиб фойдаланиш йўлларини тавсия этган. Тўртингчи бобда бугунги адабий таълимда етакчилик қилаётган ғояларнинг бора шахсини бош қадриятта айлантириш, маънавиятни шакллантириш устуворлигини таъминлаш, мустақил фикрлашга ўргатиш, билим олиш ва тарбияланиш учун боланинг ўзини ҳаракатга ундаш, унга кашф этиш лаззатини тўйдириш, адабий таълим жараёнида педагогик ҳамкорлик ҳукмронлик қилишига эришиш, асарлар қаҳрамонларига ғоянинг ифодаси, ижобий ёки салбий образ деб эмас, жонли инсон деб қарашга эришиш, адилларнинг асарларида уларнинг шахси у ёки бу даражада акс эттанигини англатиш, асарлар қаҳрамонлари кечинмалари ва хатти-ҳаракатлари орқали уларнинг шахсини баҳолашга ўргатишнинг талқини ва таҳлили билан бирга ўнга яқин дарс ишланмалари тақдим этилганки, улар амалиётчи ўқитувчини бугунги дарсларни билан ишлашга ўргатади.

Хуллас, биз адабиёт муаллиmlарини уларга ҳам маънавий, ҳам назарий, ҳам амалий озуқа берувчи дастурниламал билан кутлаймиз. Унинг «ҳар бир ўқитувчи учун суокли ва керакли бўлишини» истаймиз. Аминмизки, бу китоб таълимтарбия иши билан шуғулланувчи «богча опа», ўқитувчи, талаба ва илмий ходимнинг стол китобига айланади.

**Махмуда ВАЛИЕВА,
Юносбод туманидаги
274-мактаб мuallimasasi,
Гулжамила АЪЗАМХЎЖАЕВА,
шу тумандаги 105-мактаб
муаллимаси**

Х. АБДУСАМАТОВ

САҲНА САРДОРӢ

Адабиётшунос олим, профессор Ҳафиз Абдусаматовнинг "Саҳна сардорӣ" номли монографияси босмадан чиқди. Китоб машҳур актёризиз Зикир Муҳаммаджоновдан миннатдор бўлганниң олдига туша олмайди.

Ижодий қиёфаси ҳар томонла ма таҳдил килинган. Зикир Муҳаммаджонов театр остоносидан юздан ортиқ образлар яратгани, уларнинг кўплари томошабинлар қалбида ўчмас из қолдиргани, шу билан бирга баъзи бир нуқсонлардан холи эмаслиги ҳам ёритилган.

Ўзбек адабиётининг йирик намоёндлари: Абдулла Қаҳҳор, Комил Яшин, Уйғун, М. Шайхзода, Ў. Умарбековлар ўзлари ёзган пъесалардаги ролларни ёрқин ижро этган Зикир Муҳаммаджоновдан миннатдор бўлганниң олдига туша олмайди.

Монографияга алоҳида муваффакият олиб кирган нарса унда шу вақтгача кўпчиликка маълум бўлмаган, ошкор этилмаган баъзи фактлар ёритилгандири. Жумладан, Абдулла

атидагина эмас, кино санъатида ҳам актёрлик маҳорати илмий таҳлилини топган.

Санъаткор яратган Собир Раҳимов ("Генерал Раҳимов"), Мақсад ("Фидои"), Нусрат ("Бир севги афсонаси") каби образларининг ўзига хос хусусиятларининг ифодаси ҳам китобдан жой олган.

Шуни очиқ айтишимиз керакки, унча-мунча актёрлар саҳнада, экранда, овоз беришда, радио ва телевидениеларда чиқишиларда Зикир Муҳаммаджоновнинг 3-нашри чот этилди.

Булардан ташқари санъаткор ўткир қалам соҳиби ҳамдир. Унинг қалами билан ўзбек миллий театрининг тарихи, унда ижод этган ўнлаб-йигирмалаб санъаткорларнинг фаолиятлари ҳам ўзига хос усула ёритиб берилган.

АТОҚЛИ АКТЁР ҲАҚИДА КИТОБ

бағишланган. Унда санъаткоримизнинг "Ўзбекистон ҳаҳрамони" увони билан тақдирланишига бўлган ҳаёти баён қилинган.

Асар тасодифан пайдо бўлиб қолгани йўқ. У олимнинг ярим асрдан бўён санъатшунослини агадиб ўзуннослик соҳаларидан олиб борган унумли илмий-ижодий меҳнати самараси сифатида бунёдга келди. Чунки, муалиф санъатга бўлган муҳаббати туфайли узоқ йиллардан бери театрларнинг янги спектакларига тақризлар ёзиб, улардаги ютуқ ва камчиликларни холисона таҳлил қилиб кельмоқда. Шу қаторда Ўзбек Миллий ақадемик драма театри саҳналаштирган, Зикир Муҳаммаджоновнинг рољ ижро этган спектакллар: "Беруний", "Самандар", "Асрға татиғул кун"ларга ҳамда машҳур "Генерал Раҳимов" кинофильмларига тақризлар эълон килган.

Ҳафиз Абдусаматовнинг монографиясида санъаткорининг

Қаҳҳорнинг "Тобутдан товуш" ("Сўнгти нусхалар") комедияси устида юз берган тортишувлар, ўша даврда юқори ташкилотларнинг асарга муносабати ҳамда Баҳром Раҳмоновнинг "Юрак сирлари" ҳажвий асарига оид баҳслар ва уларнинг биз билмagan номаълум сирлари ошкор килинади, булар бугунги ўкувчиликлар орасида қизиқиш ўйғотиши турган гап.

Олимнинг таъкидлашича, санъаткор ҳақиқатан ҳар ҳар бир ҳалқнинг характеристидан келиб чиқиб, уларни обдон ўрганиб, ўша ҳалқнинг муҳим белгиларини ишонарли ифодалай олган. Масалан, улуғ адаб Чингиз Айтматов ўзининг "Асрға татиғул кун" асарида Эдигей ролини ижро этган Зикир Муҳаммаджонов санъатидан қойил қолиб "Энг яхши Эдигей" деб таърифлаган эканлиги.

Шунингдек, китобда Зикир Муҳаммаджоновнинг серкірра ижодкор эканлиги ҳам ишонарли ёритилган. Унинг театр санъатида ҳаётини алоҳида ишонарли ифодалай олган. Масалан, улуғ адаб Чингиз Айтматов ўзининг "Асрға татиғул кун" асарида Эдигей ролини ижро этган Зикир Муҳаммаджонов санъатидан қойил қолиб "Энг яхши Эдигей" деб таърифлаган эканлиги.

Шунингдек, китобда Зикир Муҳаммаджоновнинг серкірра ижодкор эканлиги ҳам ишонарли ёритилган. Унинг театр санъатида ҳаётини алоҳида ишонарли ифодалай олган. Масалан, улуғ адаб Чингиз Айтматов ўзининг "Асрға татиғул кун" асарида Эдигей ролини ижро этган Зикир Муҳаммаджонов санъатидан қойил қолиб "Энг яхши Эдигей" деб таърифлаган эканлиги.

Китобда санъаткорнинг актёрлик фаолияти билан бирга ижтимоий вазифаларни ҳам кўнгилдагидек қилиб бажарганини, яни унинг Ўзбекистон Республикаси театр жамиятининг яраси, Олий мажлис депутати эканлиги ҳам кўрсатиб берилган.

Китоб сўнгиде Зикир Муҳаммаджоновнинг театр, кино ва телевидениеда ижро этган актёрлик фаолиятларининг батафсил манба-кўрсаткичларининг илова қилинганини асар кимматини янада оширади.

Атоқли артистлар ҳақида таълигина рисолалар ёзилган, лекин Ҳафиз Абдусаматовнинг "Саҳна сардорӣ" китоби бу борадаги асарлар ичидаги ўзининг батафсиллиги, кенг қарорвлилиги ва ўзига хос илмий янги манбаларга бойлиги билан алоҳида ажralib туради.

Шерали ТУРДИЕВ

ФИЗИКАДАН ЯНГИ ҚЎЛЛАНМА

Техника истиқболининг асосий омилларидан бирни ярим ўтказгич кристаллари асосидаги асбоб-ускуналар ҳисобланади. Бундай асбоблар ҳозирги кунда ҳаётини мизга сингиб кетган. Шу сабабли "Ярим ўтказгичи асбоблар физики" ўкув қўлланмаси Андикон ва Намангандавлат университетларни ҳамда Кўхон давлат педагогика институти педагог олимпирининг ҳамкорлигидаги ижодий маҳсултининг ҳаётини жуда катта. Мазкур соҳа бўйича ўзбек тилида биринчи марта яратилган ва B440100 – "Физика" йўналиши бўйича бакалавр талабалар учун юқори дараҷадаги ўкув қўлланма, десак бўлади.

Қўлланма 8 бобдан иборат бўлиб, унда энг кўп қўлланниладиган ярим ўтказгичи асбоблар ҳаётини илмий физик маълумотлар қамраб олинган. Шунинг учун, қўлланманинг дастлабки бобларида ярим ўтказгичлар физикасининг асосий тушунчалари тўғрисида ҳам киска маълумотлар келирилган.

Бугунги кунда дунё миқёсида гетероўтишли ярим ўтказгичи асбобларни ўрганиши ва уларни микроэлектроника асбобларида кенг кўllaш фан оламида долзарб муаммо ҳисобланади. Бундай туркм асбоблар асосан Менделеев элементлар жадвалидаги учинчи ва бешинчи гурӯҳ элементлари асосида биринчилар кристалидан иборат. Улар ҳозирги кунда элементар ярим ўтказгич кристаллар (кремний, германий)га нисбатан янги туркмдаги асбоб-ускуналар яратиш имконини

бермоқда. Шунинг учун шу туркмдаги асбоб-ускуналарга ҳам алоҳида ётибор берилган.

Қўлланманинг ярим ўтказгичи физик ҳодисаларни тушунтиришни ўз ичига олганлиги ва гетероўтишлишларга асосланган ярим ўтказгичи асбобларни ўрганишига кенг ўрин берилганини мақсадга мувофиқ, деб хисоблаймиз.

Тақдим қилинаётган қўлланманнинг яратилишида муаллифлар ўзларининг кўп йиллик ўқитиши таҳрибасига таянганиклирдан, соҳани чуқур эгаллаганликларидан, далолат беригина қолмай, билим ва тажрибаларини шу соҳага қизиқувчи ўкувчиларга тушуналири килиб етказиб берishiga мувофиқ, деб хисоблайmиз.

Қўлланманинг охирида ярим ўтказгичи материалылар ва асбобларга тегислиши бир қатор жадвалий маълумотлар берилганини ичида амалда қўllaшга қуалайлик туғдиради.

Ўкув қўлланмана нафақат бакалаврлар ва магистрлар, балки аспирантлар, илмий таджикотилар ҳамда лицей ва колледж ўқитувчилари учун ҳам фойдалиди.

Ўйлаймизки, А. Тешабоев, С. Зайнобиддинов, И. Каримов, А. Раҳимов ҳаммуалифларидаги шубу қўлланмана юқорида қайд этилган ўкувчилар учун тавсия этилиши керак. Унинг нашарини кўпайтириб, сифатини кўтариб, кенг оммага тарқатиш ишларини амалга ошириш мақсадга мувофиқ, деб хисоблайmиз.

**Р.МУМИНОВ,
ЎЗР ФА академиги,
А.ЖУЛИЕВ,
Физика-математика фанлари
номзоди**

КИТУВХОНА

Кизлар дарвоздадан чиқиб, беш-үн қадам юришган эдики, орқаларидан тошларнинг "тапир-тўпур" этиб тушаётганини ўшишиби, ортларига қарадилар. Улар ҳеч қачон қалб кўзгусидан ўчириб бўлмайдиган манзаранинг гувоҳи бўлиши: ўйга она бир кўли билан этагини ушлаб, иккичи кўли билан унинг ичидан тошчалар олиб, бир нималарни пиширлаб, қизч-

кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиғи, юридик фанлари номзоди, доцент Сораҳон Аҳмадовда эди.

Кичкинагина Сораҳоннинг ота-онаси ажрашдилар. Она уч қизалокни: Сораҳон, Лайло ва Зулфияни оталарига ташлаб кетди. Ўйга она бўлса...

Кизалоқ сингиллари билан бирга ота-онаси тирик бўла тириб, тирик азобини бошдан кечирали. Унинг кўз ёшлари қалбига мармар тахта ўрнатгани тафсилотларини берилиб ўқийсиз. Айни вақтда китобдаги "Айёр тулки", "Толлиқ ўрмонида", "Пишмаган палов"

қилиб берди.

Гоҳида биз аёлга ожиза, нозик, нимжон хилкат сифатида қараймиз. Лекин ана ўз нозиклигининг ортида катта куч, ирода, матонат борлиги ҳайрон қоларли даражада.

Ҳаётда бундай инсонлар жуда кўп. Кадимда Тўмаришу Нодирабегим ҳақида ривоятлар ҳамиша бизни ҳайратга солган. Аёл — ҳар қандай замонда, ҳар қандай ҳолатда ўз матонатини кўрсата олган. Фарзанди учун ҳар нарсага тайёр оналар-чи?! Улар ҳатто, жон фидо қилиш

«ҚАЛБ ФАРЁДИ»

лар ортидан улоқтирарди...

— Сиз... тошиззи отиб, овора бўлманг... Энди ялинисангиз ҳам... кўрасиз ҳали... бу ўйга кайтиб қадам босмаймиз! Эшитяпсизми, ҳеч қачон қадам босмаймиз!..

Зухра Лайлонинг қўйидан маҳкам ушлаганча шашт билан юриб кетди. У шу кўйи бу хонадоннинг остоносидан қайтиб ҳатлаб ўтасмасликка, болалар уйининг энг яхши ўкувчиси бўлишга, вақти келиб энг яхши ва машҳур инсон бўлиб етишиш учун ўзиғ-юзи сўз берип борар эди. Бу ички ишлар вазирилиги академияси илмий-педагогик

хиссини ўйғотди. Юқорида парча кетирганимиз Сораҳон Аҳмадовда муаллифларидаги "Қалб фарёди" китобидан. Ўша кичкина кизалокда шунча ирода, матонат, жасурлик борлигига ҳайрон қоласиз.

Саккиз ёшидан болалар уйида тарбия топиб, кейинчалик балогат ёшида ишга кириб, сиртдан ўқитгандан Сораҳон иккичи синглисни болалар уйидан олиб кетади. Ўн саккиз ёшида уларни ўз қарамогига олади. У ҳаётда ташландикдек ташланган фарзандлар жамиятга, одамларга кераклигини исбот

га ҳам тайёр турадилар жигарбандлари учун.

Она бемор, сўниб бораётган шам каби аҳволи тобора орқага кетмокда. Ёғизигина фарзанди бошида мўлтираб ўтирибди. Ухлаб колса, онаси узиладигандай мизгигани кўркади. Аммо ғафлат устун келади, онаси нинг кўксига бошини кўйганича ўғил ухлаб қолади. Шунда боласининг ўйкисини бузуб юбормаслиг учун она ўз ўрек уришини тўхтатади. Биз буюк аёл кошида бош эгиг таъзим қиласиз.

Феруза УМРЗОҚОВА

7-СИНФЛАР УЧУН ЯНГИ ДАРСЛИК

Д.Шодиев ҳамда Н.Шахмаевлар ҳаммуалифларидаги дунё юзини кўрган, лотин графикиаси асосидаги ўзбек алифосидаги битилган умумий ўрта таълим мактабларининг 7-синф ўкувчилари учун мўлжалланган "Физика" дарслерининг 3-нашри чот этилди.

Сиз билан бундай кундаклик турмушимизда учратадиган электромагнит ҳодисаларни қисқача "электр" деб атаемиз. Ҳеч ким электр ўзи нима деган саволни ўйлаб кўрмаган бўлса керак. Ўйлаб кўрганлар эса бу саволга жавоб тополмаган бўлиши табиий. Электр ҳодисаларни кузатиш жуда мураккаб бўлиб, уларни ўрганиш учун олдиндан тайёргарликка эга бўлиш зарур. 6-синфда физика асослари ўрганилади. 7-синф ўкувчилари эса электр ҳодисаларни ўрганишга киришадилар.

Улар физиканинг сир-асрорларини пухта ўрганишлари учун мазкур дарслерни кузат

Агар муштарилик мизнинг ёдидан кўтарилимаган бўлса, газетамиз саҳифаларида «Нобель мукофоти соҳиблари» руки остида шу мукофотга сазовор бўлган буюк олимларнинг ҳаёти ҳамда илмий фаолиятларига бағишинланган мақолалар эълон қилинган эди. Ўтган давр мобайнида мақола муаллифлари томонидан шу мақолалар асосида илк бор ўзбек тилида иккى жилдик китоб тайёрланиб, кенг китобхонлар оммаси эътиборига ҳавола қилинди.

Лекин газетада чоп этилган мақолаларда ҳам, физика ва кимё соҳасидаги мукофот соҳибларига бағишинланган биринчи, тиббиёт ва физиология вакилларидан етишиб чиқсан мукофот соҳибларини халқимизга таниширган иккичи китобда ҳам Нобель жамғармасининг умумий миқдори ва мукофот соҳиблари га насиб қиласидан пул маблағлари тўғрисида батафсил маълумот берилмаган.

Бугун биз кўплаб мунозараларга сабаб бўладиган ушбу масалага алоҳида тўхтаби, шу масалага ойдинлик киритмоқчимиз.

Маълумки, Алfred Нобель қолдирган васиятнома асосида унинг номидаги барча завод ва фабрикалар, ер ва кўчмас мулклар, турли патентлар ва бошқа бойликлар сотилиб қимматбаҳо қозуларга аллантирилганда умумий маблағ 9 миллион долларни ташкил этган. Шу васиятномага асосан мукофот соҳиблари бериладиган пул маблағлари қимматбаҳо қозулардан келадиган фойда (дивиденд) ҳисобидан бе-

рилиши зарур эди. Васиятномада кўрсатилган барча истак ва ҳошишлар тўла бажо келтирилди. Биринчи мукофот соҳибларининг ҳар бирига 150780 Швеция кронаси насиб қилди. Бу пул маблағи ўша пайтдаги университет профессори оладиган йиллик даромаддан 20 баробар кўп эди.

Хозирги кунда дивидендлар ўзига хос тарзда тақсимланади. Тушган фойданинг 10 фоизи асосий жамғармани кучайтиришга йўналтирилади; 20 фоизи эса жамғарма маъмурияти ходимларининг ма-

нинг ўртасига келиб иккичи бор ана шундай камайиш кузатилди. Бунинг асосий сабаби, йиллар давомида қимматбаҳо қозулардан тушадиган даромадлардан олинадиган солиқлар миқдорининг ортиб кетиши бўлди. Айниқса, 1920 йилга келиб Нобель жамғармасида қизиқ ҳолат юзага келиб қолди. Яъни, шу йиллари тўланадиган солиқлар миқдори Нобель мукофоти соҳибларига бериладиган пул маблағидан ҳам ортиб кетди. 1923 йилга келиб эса Нобель жамғармаси Швециядаги энг кўп солиқ тўлайдиган ташки-

лаб ҳар соҳа бўйича бериладиган мукофот миқдори 10 миллион кронага етди. Хозирги кунда Нобель жамғармаси томонидан бешта соҳа бўйича мукофот соҳиблари га жами бўлиб 50 миллион крана ажратилмоқда. Иккисод соҳасидаги мукофот соҳибларига эса пул маблағини Швеция миллий банки ўз ҳисобидан ажратади. Чунки, бу мукофот А.Нобель ёзиб қолдирган тарихий васиятно-

ратилган пул маблағлари ўз эгаларига топширилади. Нобель мукофоти янги соҳибларининг ихтиёрига қараб, улар ҳоҳлаган давлат пул бирлигига нақд ёки чек ёзиш йўли билан берилади. Ёки улар истаган ҳисоб рақамига ўтказиб берилади.

Янги мукофотларга кўплаб имтиёзлар берилади. Нобель байрами ва Нобель лекциялари кунларида улар учун бўладиган барча харажатларни Нобель жамғармаси ўз зиммасига олади.

Турли йилларда Нобель мукофоти соҳибларига берилган пул миқдори

Йиллар	Пул миқдори (крана)
1901	150,782
1911	140,695
1921	121,573
1931	173,206
1941	131,496
1951	167,612
1961	250,233
1971	450,000
1981	1,000,000
1991	6,000,000
2001	10,000,000

Абдулла ХОЛБЕКОВ,
Ўзбекистон Физика жамияти аъзоси

ЖАМГАРМА · МУКОФОТЛАР, СОЛИҚЛАР, ДАРОМАДЛАР

оши ва жалб қилинадиган маслаҳатчи-профессорлар учун сарфланади; яна 10 фоизи бинолар ва хўжалик харжатлари учун ажратилиб, қолган қисми янги мукофот соҳиблари учун пул мукофоти сифатида берилади.

Куйидаги жадвалда 1901 йилдан бошлаб хозирги кунга қадар бериб келинаётган мукофотларнинг пул миқдори кўрсатилган. Жадвалдан кўриниб турибдики, дастлабки йиллардан озод қилинди. Шундан бошлаб жамғарманинг ечими топилди ва Нобель жамғармаси Швецияда жорий қилинган асосий солиқлардан озод қилинди.

Жаҳонга машҳур бу ноёб жамғармани солиқлардан озод қилиш масаласи Швеция хукуматида бир неча бор муҳокамага кўйилди, лекин юқори давлат ташкилотидаги баъзи амалдорларнинг айби билан бу масала ҳал қилинмай қолаверди. Ҳар қалай, 1946 йили бу масаланинг ечими топилди ва Нобель жамғармаси Швецияда жорий қилинган асосий солиқлардан озод қилинди. Шундан бошлаб жамғарманинг асосий маблағлари ҳам, ҳар бир мукофот соҳибига бериладиган мукофот миқдори ҳам орта борди.

Демак, 2001 йилдан бош-

мада кўзда тутилмаган бўлиб, факат 1968 йилга келиб Швеция миллий банкининг 300 йиллик байрами муносабати билан банк раҳбариятининг кўп маротабалик илтимосига биноан (истисно тарикасида) ташкил этилган ва «Нобель хотира мукофоти» деб аталган. Хотира мукофотининг қиймати ҳам бошқа соҳадаги мукофотлар миқдори билан тенглаштирилган.

Ҳар йили 10 декабрь куни мукофотларни тасдиқловчи ёрлиқ ва А.Нобель сиймоси туширилган медалларни топшириш маросими тугагач, эртасига Швеция миллий банкида мукофотларга аж-

БМТ: ХАЛҚАРО ТИНЧЛИК КУНИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 21 сентябрни «Халқаро тинчлик куни» деб белгилаб қўйган. Шу муносабат билан пойтахтимизда жойлашган БМТнинг ваколатхонасида 18 сентябрь куни шу санага бағишинланган тадбир бўлиб ўтди. Тадбирда БМТнинг Тошкентдаги вакили Ричард Конроя нутқ сўзлади ва дунёда тинчлик куни бошқа мамлакатларда қандай нишонланиши ҳақида айтиб берди.

Ушбу йигилишда шахримизнинг кўпгина мактаб, лицей ва коллеж ўқувчилари қатнашдилар. Болалар жаноб Ричард Конрояга ўзлари тайёрлаган тинчлик декларацияларини топширдилар.

Бундан ташқари тинчлик байрамида Афғонистондан келган болалар ҳам фаол қатнашдилар. Байрам кўтариинки руҳда бўлиб ўтди.

«КОНКОРД»ДА ЯНА БИР НОСОЗЛИК

Юқори товушли «Конкорд»

йўловчи самолёти двигателининг носозликка учрагани сабабли, фазо кемаси Уэльс пойтахти Кардиффе шаҳрига кўнишга мажбур бўлди. British Airways компаниясининг ушбу самолёти Нью-Йоркнинг Кеннеди аэропортидан Лондоннинг Хитроу аэропортига учётган эди. 23 октябрь куни бу самолёт ўзининг охирги фазосини амалга оширади, сўнгра самолётсозлик музейидан ўрин олади.

«Конкорд» Франция ва Британия самолётсозларининг энг катта ютуқларидан бири бўлиб, 30 йил давомида йўловчиларга хизмат қилган. Аммо охирги йилларда «Конкорд»нинг кўплаб носозликка учраши кузатилмоқда. Айниқса, 2000 йилдаги «Конкорд» самолётининг Париж аэропортидаги фалокати оқибатидаги 113 киши дунёдан кўз юмганди. Ана шу фоҳеадан кейин кўплаб йўловчилар ушбу самолётдан фойдаланмай кўйишиди.

ҚОТИЛЛИКДА ГУМОН ҚИЛИНАЁТГАН ШАХС

Швеция полиция маҳкамаси Анна Линднинг гумон қилинаётган қотилини ҳибсга олди. Швециянинг собиқ ташкиларни шахар вазири Анна Линд номаълум шахс томонидан шаҳар супермаркетларидан бирида пичоклаб ўлдирилганди. Стокгольм шаҳри ресторонларининг бирида ушлаб олинган 35 ёшли ёркак қотилликка ҳеч қандай алоқаси йўқлигини таъкидламоқда. Аммо қотиллик вақтида ушбу

шахс қаердалиги ва нима иш билан машғул бўлганини тўлиқ тушунтириб бера олмади. Полициянинг хабар беришича, бу шахс аввал ҳам кўпгина жиноятларда айбланган экан. Лекин полиция маҳкамаси ҳозирда қотил, айнан шу шахс эканлигини исботлагани ўйқ. Супермаркет камералари эса шу ёркакка ўхаш шахсни супермаркетга кириб чиқаётганини ёзиб олган.

МОНАКО МАЛИКАСИ ЦИРК УСТАСИГА ТУРМУШГА ЧИКДИ

Монако қироллиги маликаси Стефания цирк устаси португалийлик Аданс Лопес Пересга турмушга чиқди. Цирк устаси Стефанияндан 10 ёш кичкина. Тўй маросими Швейцарияни инг вилла-

ларидан бирида бўлиб ўтди. Аммо қироллик ахборот хизматининг хабар беришича, тўй маросимида маликанинг қариндошлари қатнашмаган. Ҳозирда Стефания 38 ёшда ва уч боланинг онаси. Малика Стефаниянинг отаси Ренье III бу тўйнинг бўлишига қаршилик қилди. Аммо Стефаниянинг ҳомиладорлигини билганидан сўнг рози бўлишига мажбур бўлди.

ЁСИР АРОФАТ ХУКУМАТИ ТАРК ЭТМОҚЧИ ЭМАС

Ёсири Арофатнинг энг катта орзуси мустақил Фаластин Республикаси президенти бўлиш. Ёсири Арофат хукумат тепасидан кетишини ўйлаётгани ҳам ўйқ, аксинча, Истроилнинг хархашасидан кейин Арофатнинг обрўси фаластинликлар орасида янада ошиб кетди. Истроил хукумати Фаластин мухториятига янги, ёш ва тинчликсевар раҳбар керак, дея таъкидламоқда. Истроил хукумати Ёсири Арофатни террорчилик ҳаракатларининг ҳомийси сифатида эълон қилган. Фаластинда янги бош вазир бўлса-да, Арофат хукумати тўлалигича факат ўзи бошқармоқда ва унга қарши чиқсан сиёсатчиларни четлатиб юбормоқда, деб таъкидлайди Истроил хукумати.

Ўзбекистонда педагогика фани мустақиллик йилларида ўзига хос йўналишда ривожланшига юз тутди. Таълим-тарбиянинг асосий тамойилларини аниқлаш ва амалиётта қўллаш ва бу ўйдаги муаммоларни белгилаш, тадқиқ этиш борасида жонкуярлик қилаётган илм соҳиби ва тажрибали ўқитувчи, педагогика фанлари номзоди, Т.Н.Кори-Ниёзий номидаги Ўзбекистон Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг етакчи илмий ходими Паёз Мусаевнинг умр мазмунига айланган десак, муబалага бўлмас. Паёз Мусаев 1935 йилда Тошкентда моҳир педагог, "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи" Фиёс қори оиласида таваллуд тоғди. Отаси умр бўйи ўқитувчилик қилган 111-мактабда ўрта маълумотни давлат кечки педагогика институтининг табииёт-география факультетини 1964 йилда имтиёзи битириб то ҳозирга қадар ўзи ишлайдиган институтда аспирант, илмий ходим, фан номзоди, илмий даражасини олгач эса бўйим мудири сифатида узлуксиз меҳнат қилиб келмоқда. Мана 40 йилдан бўён севимли ота касби ўқитувчиликни узлуксиз давом эттироқмокда. Паёз Мусаев истиқдол йилларида ҳалқ таълими тизимини ислоҳ қилиш, хусусан унинг миллий асосини тиклашда жонбозлик кўрсатди. Ўзбекистонда умумий ўрта таълим концепциясини яратишда ижодий гурӯҳнинг фаол иштирокчиси бўлди. Методологик асоси бутқул ўзгача бўлган мактаб географиясини илмий-услубий қайта қуриш концепциясини ишлаб чиқди ва мазкур соҳа ўқув-услубий мажмусиаш ушбу ҳужжат заминида таркиб топмоқда.

Изланувчи олим "Таълим сифати мөъерининг қонуний асоси" номидаги ўзига хос йўналишда ривожланшига юз тутди. Таълим тадқиқотида таълим тизимининг асосий бўғини бўлган ўрта умумтаълим ўқитувчилари билими ва уқувига бўлган давлат стандартини яратиш тизими ва моҳиятини асослайди.

Замон билан ҳамнафас бўлган олимнинг тадқиқотларида ўзига хос яратувчанлик наmunalarini ko'plab kuzatish mumkin. Ҳар бир ҳалқ унинг

дарсликлиги, кўлланмалари дол зарб эҳтиёжларга мослиги, методик писькилги билан характерланади. Бу хусусият унинг география таълим миннинг турли мавзуларини ёритишига бағишиланган иккича юздан ортиқ мақолаларига ҳам хосdir.

Олимнинг 8-синф ўқитувчilarи учун ҳамкорликда яратган география дарслиги ўзбек, қорақалпок, рус тилларида қайта-қайта нашр қилинмоқда. Шунингдек, "Ўзбекистоннинг иқтисодий географиясини ўқитиши", "Географик ўйинлар", "Ёшлирга Беруний ҳақида", "Кечки мактабда таълим ва тар-

бия" каби ўнлаб қўлланмалари география ўқитувчilariga таълим самарадорлигини оширишда қўл келяши.

Паёз Мусаев мактаб географиясига оид бўлган муаммолар ечими билан кифояланиб қолмай, ўрта умумтаълимнинг илмий ҳамда ташкилий масалалари хусусида куончаклик билан салмоқли фикрларни ўртага ташлайди. Жумладан, "География таълимида тадқиқот масалалари", "Лоқайдилгимиз мева-си", "Ошкора гапириш — маориф ислоҳоти талаби", "Миллий мактаб: бугуннинг қайгу-си", "Миллат камолида мактабнинг ўрни", "Софлом авлод тарбияси" каби ишларида концептуал масалалар ўртага ташланган.

Домла юксак аҳлоқий сифат, теран маданият, юқори тафаккур эгасидир. У оилапарвар инсон. Олимнинг катта қизи Барно Мусаева молиячи, ўғли Равшан иқтисодчи, Доно журналист, Жаҳонгир эса ота изидан бориб, география фанлари номзоди илмий даражасига ёриди.

М.ИСРОИЛОВ

А.Кодирий номидаги Тошкент давлат маданият институтида "Ўзбекистонда ижтимоий-сиёсий мухитни баркарорлаштириш ва фуқаролик жамиятни барпо этишда ислом динининг ўрни" мавзууда диний-маърифий давра сұхбати ўтказилди. Сұхбатда Ўзбекистон мусулмонлари идораси раиси мифтий Абдурашид Кори Баҳромов иштирок этди ва "Ўзбекистонда ижтимоий-сиёсий мухитни

МАЗМУНИЛИ СУХБАТ

баркарорлаштириш ва фуқаролик жамиятини барпо этишда ислом динининг ўрни" мавзууда маъруза қилди. Маърузада ёшларни маънавий руҳда тарбиялашда ислом динининг ўрни, мустабид тузум даврида тўсикка учраган динимизни, кадриятимизни юзага чиқаришда Мустақиллигимизнинг 12 йили давомида анча ишлар амалга оширилганлиги тўғрисида сўз берди. Ислом дини ота-боболаримизни доим яхшиликка, эзгу ишларга чорлаб келганлиги ва мана шулар туфайли ҳам халқимиз асрлар мобайнида юксак маънавиятини, бой мероси ва миллий анъаналарини мустаҳкам саклаб қолганлиги ҳақида сўз юритилди.

Абдурашид Кори талabalар томонидан берилган барча са-волларга ҳаётиги мисоллар билан атрофлича жавоб берди. Дилрабо УМАРОВА

Ўрта маҳсус касб-хунар таълими иккита бир-биридан ажralmas қисм — назарий таълим ва амалий таълимдан иборат. Ўқитувчilar назарий таълим жараёнида олган билим ва кўнкимларини амалиёт жараёнида мустаҳкамлайдилар, ҳамда касбий малакасини шакллантирадилар. Амалий касбий таълим қўйидаги босқичлардан ташкил топган:

1. Махсус туркумдаги ўқув фанлари бўйича амалий — лаборатория машигуотлари.

2. Бир ёки бир неча маҳсус технология фанлари бўйича ўқув амалиёти.

3. Ишлаб чиқариш технологик амалиёти.

4. Битирув малакавий иши олди (диплом олди) амалиёти.

Таникли психологолим Коменский ўқитувчilarни сезгишлар орқали идрок қилиш, яъни қуриш мумкин бўлган нарсаларни кўрсатиш билан, эшитиб бўладиган нарсаларни эшиттириш билан, ҳидларни ҳидлатиш, таъмини татиб кўриш, ушлаб кўриш мумкин бўлган нарсаларни ушлатиб кўриш воситаси орқали ўқитишини тавсия этади. Дарҳақиқат, ўқитувчи амалиёт даврида ўзининг касбий малакасини мукаммалаштиради ва ишлаб чиқаришда бевосита иштирок этади.

Касб-хунар коллажларида амалий касбий таълимни ривожлантириш учун ўқув-моддий ва методик таълимни биринчи навбатда йўлга қўйиш керак. Бу жараёни автомобил йўллари, сунъий иншоотлар, аэродромлар қурилиши ўрнанинг касбий малакасини мукаммалаштиради ва ишлаб чиқаришда бевосита иштирок этади.

Амалий касбий таълимни ўқитиши ва касбий малакани ўқитувчilar онгига сингдириш учун ўқув лаборатория ва устахоналари, ўқув — ишлаб чиқариш мухитига бир неча талаблар кўйилади.

Чунончи, майдони бўйича қурилиши мөъерлари ва қоидалари (КМҚ)га мос

келиши, жиҳозларни меъёрида ўрнатиш ва ишлатиш шарт-шароитлари мувофиқлашган бўлиши, иш шароити кулий ва санитария, гигиена, меҳнат хавфсизлиги талаблariга жавоб бериши, ишлаб чиқариш эстетикиси талабlariга мувофиқ бўлиши керак. Шу билан бир қаторда, қурилиш материаллари лабораторияси хонасида нефть ва асфальт-бетон маҳсулотларини сақлаш учун маҳсус жойлар бўлиши шарт.

Касб-хунар коллажларининг "Автомобил йўллари, сунъий иншоотлар, аэродромлар қурилиши" йўналиши учун фан хоналар, лаборатория ва устахоналар кўйидагилардан иборат.

1. Фан хоналари: давлат тилида ишоритиши ва нутқ маданияти, она тили ва адабиёт, рус (ўзбек тили), хорижий тил, тарих, ижтимоий фанлар, математика, физика ва астрономия, информатика, биология ва кимё, иқтисодий география, техник механика, йўл ҳаракати қоидалари ва ҳаракат хавфсизлиги, йўл машиналари, автомобиллар ва тракторлар тузилиши ва улардан фойдаланиш, автомобил йўллари, аэродромлар қурилиши, геодезия, геология ва тупроқшунослик, автомобил йўлларида сунъий иншоотлар, меҳнат муҳофазаси.

2. Лабораториялар: физика, кимё, йўл ҳаракати қоидалари ва ҳаракат хавфсизлиги, йўл машиналари, автомобиллар ва тракторлар тузилиши ва улардан фойдаланиш, автомобил йўлларида сунъий иншоотлар, меҳнат муҳофазаси.

3. Устахоналар: геодезия, геология, режалаштириш ва қурилиш ишлари.

Амалий касбий таълим жараёнида ҳар бир ўқув муассасаси ўз шароитидан ва мавжуд тайёрлов йўналишларини талабидан келиб чиқсан ҳолда фан, устахона ва лаборатория хонарини алоҳида ёки бирлаштириб ташкил қилиши мумкин.

Ўқув устахона ва лаборатория хонасида мукаммал таълим олиш учун меҳнат қуролларидан меъёра фойдаланиш, мосламалар, асбоб-ускуналар, ўқув ва техник хужжатларни сақлаш ҳамда жойлаштириш, ўқув-ишлаб чиқариш жиҳозлари, иш ўринларига биртирилган кўттарма транспорт воси-

амалий касбий таълим дастури, ўқув-ишлаб чиқариш ишлари рўйхати, гурӯхнинг ишлаб чиқариш фаолияти режаси, ўқитувчilarнинг кўчиш жадвали, ишлаб чиқариш амалиёти дастури, ўқув-ишлаб чиқариш ишларига ўқув-техник ва ўқув-технологик талаблар мажмуасидан таркиб топган.

Лаборатория ва устахоналардаги таълим билан биргаликда маҳсус фанлар (геология ишлари, геодезик ишлар, режалаштириш ва қурилиш ишлари)дан ўқув амалиётлари ўтказилади. Шундан сўнг ишлаб чиқариш амалиётлари ва колледжаги амалий касбий таълимнинг якуний босқичида битирив малакавий амалиёти ўтказилади. Ишлаб чиқариш таълими ва амалиёт босқичма-босқич, кетма-кетликни сақлаган равишда коллажларнинг ички имкониятларидан келиб чиқиб, йўналишининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда ўтказилади. Ишлаб чиқариш амалиёти кичик-кичик гурухлар шаклида ўтказилади.

Лаборатория ва амалий машгулотларда, йўл машиналари ҳамда автомобилларни бошқариш дарсларида, устахоналарда дарс ўтиш, маҳсус фанлардан ўқув амалиётини ўтиш ва ишлаб чиқариш амалиёти даврида ўқитувчilarнинг касбий кўнкимка ва малакалари тўлиқ шаклланади. Яъни ўқитувчilar аниқ касб ва ихтиососларга нисбатан кўлланиладиган замонавий, энг янги техника ва технологиялар ҳамда меҳнатнинг илор усулларини тўлиқ ўзлаштирадилар. Корхона ишчи жамоасининг ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётига жалб қилинади. Бундай малакали кичик мутахассислар келажақда Ўзбекистон Республикаси йўл қурилиш соҳасини ривожлантириш учун ўзларининг билим ва касбий маҳоратларини намойиш этадилар.

Ш.КОСИМОВ

КАСБИЙ ТАЪЛИМ МУАММОЛАРИ

таларидан унумли фойдаланиши, материаллар, ярим тайёр маҳсулотлар ва чиқинидиларни сақлаш ва жойлаштириш учун мосламалар, мөхнат хавфсизлиги шарт-шароитлари ва меъёрий меҳнат ҳолатини таъминловчи мосламалар ўрнатиб, етарлича шароит ҳамда индувидуал ишлаш учун имконият яратиб бериш керак.

Коллеж раҳбарияти лаборатория ва устахоналарни моддий жиҳатдан таъминлаганларидан сўнг барча эътиборни амалий касбий таълимнинг мажмуавий методик таъминотига қаратиши лозим. Қисқача қилиб айтганда, амалий касбий таълимнинг мажмуавий методик таъминоти ўқув-услубий хужжатлар ўқитувчilar учун таълим воситалари, дарснинг дидактик воситалари, амалий касбий таълим ўқитувчisи учун дидактик воситалардан иборат. Ўқув-услубий хужжатлар — ўқув режаси,

МАҲАЛЛАРДАР О ФУТБОЛ ТУРНИРИ

Ёзги таътилни ўқувчилар одатда турли дам олиш масканларида, қишлоқ ва оромгоҳларда ўтказадилар. Ўзбекистон Оқсоқоллар кенгаши, "Маҳалла" жамғармаси республика бошқаруви томонидан анъанавий тарзда ташкил этилаётган футбол мусобақалари сабабли маҳалла ўсмирларининг бир қисми ёзги таътилни мусобақаларниң каларнинг кунонг ташвишлари оғушида ўтказишиди. "Футболимиз келажаги" турнири қизиқарли учрашувларга сабаб бўлиб, оммалашиб бормоқда. Мазкур йилдаги футбол турнирининг ўзига хос хусусияти мусобақалар уч йўналишда яни, 11-12 ёшгача, 13-14 ёшгача, 15-16 ёшгача бўлган ўсмирлар ўртасида уюштирилди. Аксарият маҳаллаларда галибликка даъвогарлик қилувчи икки-учтадан футбол командалари тузилди. "Обод маҳалла йили" дастурига асосан маҳаллаларда спорт иншоотлари курилиб, айримлари таъмирланниб, фойдаланишга топширилмоқда. Жамоа аъзолари эса спорт анжомлари ва ли-

бослари билан таъминланаёт.

Кувонарли жиҳати, "Футболимиз келажаги" мусобақаларини ташкиллаширишда ҳамкорлик қиладиган ташкилот, корхона ва муассасалар сони ошиб бормоқда. Бу эса мусобақалар нуфузининг янада ортишига хизмат қилади. Ҳомий ташкилотлар орасида республика жисмоний тарбия ва спорт кўмитаси, Футбол федерацияси, Ҳалқ таълими вазирлиги, Ички ишлар ва соғлиқни саклаш вазирликлари каби ташкилотлар ва бир қатор ҳалқаро жамғармалар мавжуд. Мухими, ушбу мусобақа ёшлар жисмонан ва маънан соғлом бўлиб етишишларига улкан ҳисса қўшади. Мусобақада ўқувчилар ўз маҳаллаларини химоя қиласидар. Унинг натижасида, ўз-ўзидан ватанпарварлик, гурур ва матонат каби олижаноб туйгулар шаклдан боради.

Турнирнинг энг қизиқарли учрашувлари финал мусобақалари бўлди. 15-16 ёшлар ўртасидаги республика якуний босқичи 7-10 сентябрь кунлари

Бухоро шаҳрининг марказий ўйнгоҳида ўтказилди. Унда Бухоро, Андижон, Сурхондарё ва Жиззах вилоятлари жамоалари ўзаро куч синашиб, Бухоро вилоятининг голиб маҳалла жамоаси финал босқичи голиби бўлди.

17 сентябрь куни эса 11-12 ёшли ўсмирлар ўртасида якуний учрашув "Пахтакор" марказий ўйнгоҳида бўлиб ўтди. Бир кун олдин эса пойтахтимизнинг МХСК ўйнгоҳида ярим финал баҳси ўтказилди. Натижада, Хоразм вилоятининг Ҳазорасп тумани Овшар маҳалласи жамғармаси Наманган шаҳрининг "Шарқ тонги" маҳалла жамғармасини 4:1 хисобида мағлуб килди. Тошкент вилояти Оққўргон тумани Уста Нормат маҳалласи жамоаси эса Самарқанд вилояти Иштиҳон тумани Д. Маҳмудов номли маҳалла жамоаси устидан 1:0 хисобида ғалаба қозонди. Голиб жамоанинг финал баҳси Уста Нормат-Овшар 2:1 хисобига якунланди. Омад Оққўргон туманининг Уста Нормат маҳалласи жамоасига кулиб бокди. Голиб жамоа аъзолари ва фаол футбольчилар ҳомийларнинг эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Футбол ишқибозларини 21 сентябрь куни ўтказиладиган 13-14 ёшдагилар ўртасидаги финал мусобақалар кутмоқда.

Азиз НОРҚУЛОВ,
"Ma'rifat" мухбири

ХОККЕЙ БЎЙИЧА ЧЕМПИОНАТ РОССИЯДА

Россия давлати хоккей бўйича 2007 йилда бўладиган жаҳон чемпионати ўтказиш учун энг йирик даъвогар деб топилди. Жаҳон чемпионати Россияда бўлиб ўтиши учун Халқаро хоккей федерациясининг 88 аъзосидан 61 аъзоси Россия учун овоз берди. Россия 2000 йилда хоккей бўйича жаҳон чемпионатини ўтказган эди ва бу борада йирик тажрибага эга.

Шу йили Соит-Лейк-Сити шаҳридағи киши олимпиадада Россия хоккей терма жамоаси бронза медалини кўлга киритган эди.

"Формула-1" пойгасининг жаҳон чемпиони Михаэль Шумахер ўтган ҳафта Италия гран-при пойгасида голиб чиқди

МИХАЭЛЬ ШУМАХЕР МОНЦЕ ПОЙГАСИДА ГОЛИБ ЧИҚДИ

ва 6-маротаба чемпионликни сақлаб қолди.

Шумахер ўз ишқибозларининг ишончини тўла оқлади ва рақиби Монтойейни доғда қолдирди.

УКРАИНА ТЕРМА ЖАМОАСИГА ЯНГИ МУРАББИЙ

1975 йилда Европа-нинг энг яхши футболчisi деб тан олинган Олег Блохин Украина терма жамоасига баш мураббий этиб тайланди.

Олег Блохин 1952 йилда Киевда туғилган. Унинг фаолияти давомида Киевнинг

"Динамо" жамоаси СССР чемпионатида беш марта чемпион бўлган, беш марта мамлакат кубогини кўлга киритган. У сабик СССР терма жамоасида ҳам тўп сурған. 112 ўйинда 47 та гол киритиб, рекорд ўрнатганди. Бу команда иккى

марта жаҳон чемпионати (1972 ва 1976)да бронза медалини кўлга киритганди.

Бунча тажрибага эга бўлган Олег Блохин Украина фут болини янада юқори чўққиларга олиб чиқишини мутахассислар эътироф этмоқда.

Боғишамол тумани Кимёгарлар кўргонидаги "Химик" футбол ўйнгоҳида маҳалла ўшлари ўртасида ўтказилаётган "Футболимиз келажаги" мусобақасининг 9-10 ёшдаги ўсмирлар ўртасида футbol бўйича вилоят финал мусобақаси ўтказилди.

Мусобақада минтақавий ўйнларини муваффакиятли якунлаган Пахтаки, Иштиҳон ва Богишамол туманлари жамоалари иштирок этдилар.

Кизиқарли кечган ўйнлардан сўнг Богишамол туманинаги Қамариддин Камо-малла (оқсоқоли М. Суяров) ёш футбольчилари Иштиҳон жамоасини 2:1 ҳамда Пахтаки жамоасини 3:1 хисобида мағлубиятга учратиб, биринчи ўринни эгаллади.

Иккинчи ўринни Иштиҳон тумани, учинчи ўринни Пахтаки тумани ёш чарм тўп усталиари эгалладилар.

М.АХМЕДОВ

ФУТБОЛ

Тошкент вилояти Бекобод тумани А. Қаҳҳор номидаги 48-ўрта мактаб томонидан 1998 йилда Ҳудайбердиев Баҳром Алланазаровиҷа берилган ОКА № 409393 рақамли шаҳодатнома йўқолганилиги сабабли БЕКОР КИЛИНАДИ.

Ўзбекистон Республикаси Ҳалқ таълими вазирлиги раҳбарияти ва жамоаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари Ж.Хусановга онаси

ҲИҚОЯТ АЯНИНГ

вафоти муносабати билан ҳамдардлик изҳор этади.

Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги, Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази жамоаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари, марказ раҳбари Ж.Хусановга онаси

ҲИҚОЯТ АЯНИНГ

вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар ҳокимияти ўрта маҳсус, касб-хунар таълими бошқармаси ва касба уюшмаси жамоалари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари, Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази раҳбари Жуманазар Хусановга волидаи муҳтарамаси

ҲИҚОЯТ АЯНИНГ

вафоти этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Самарқанд вилоят ҳокимиги ўрта маҳсус, касб-хунар таълими бошқармаси ҳамда ўкув юртлари жамоалари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари Жуманазар Хусановга волидаи муҳтарамаси

ҲИҚОЯТ АЯНИНГ

вафоти муносабати билан таъзия изҳор қиласи.

Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази раҳбари Жуманазар Хусановга онаси

ҲИҚОЯТ АЯНИНГ

вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Урганч курилиш касб-хунар коллежи жамоаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари, Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази раҳбари Ж.Хусановга волидаи муҳтарамаси

ҲИҚОЯТ АЯНИНГ

вафоти этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

ШАХМАТЧИЛАРИМИЗ ПАВЛОДАРДА

Шу кунларда қўшни мамлакат Қозогистон Республикасининг Павлодар шаҳрида шахмат бўйича жаҳон чемпионатига саралаш вазифасини ўтовчи минтақавий турнир бўлиб ўтмоқда. Ушбу турнирда Ўзбекистон шарафини шахматчиларимиз Тоҳир Воҳидов, Сайдали Йўлдошев, Шуҳрат Сафин ва Антон Филипповлар ҳимоя қилишмоқди.

ГРЕЦИЯДАН ХУШХАБАР

Грецияда эркин ва юон-рум курашлари бўйича ёшлар ўртасида жаҳон чемпионати бўйлиб ўтди. Унда дунёнинг 46 мамлакатидан курашчилар қатнашиди. Мусобақа якунларига кўра, ҳамюртимиз Магамед Ибрагимов 90 килограммли вазнда биринчи ўринни эгаллади.

Шунингдек, ёш юон-рум курашчиларимиздан Элбек Тожиев 4-ўринни кўлга кириптган бўлса, яна бир вакилимиз Сирохиддин Наврӯзовга биринчи ўрин насиб этди. Мусобақада россияликларга Затон, Туркия, Ўзбекистон, Грузия спортчиларига биттадан олтин медал насиб этди.

UEFA ЧЕМПИОНАЛAR ЛИГАСИ

UEFA чемпионлар лигасининг янги мавсумига старт берилганидан хабарингиз бор. "Кўхна китъа"нинг 32 кучли клубларнинг голиблик учун олиб бораётган баҳслари хилма-хил ҳисобларни кўрсатмоқда. Келинг, яхшиси UEFA чемпионлар лигасининг 1-тур баҳс натижаларига тўхталиб ўтсан.

"A" гурухи

Лион — Андерлехт — 1:0

Бавария — Селтик — 2:1

"B" гурухи

Динамо — Локомотив 2:0

Арсенал — Интер — 0:3

"C" гурухи

АЕК — Депортivo — 1:1

ПСВ — Монако — 1:2

"D" гурухи

Ювентус — Галатасарай — 2:1

Реал Сосьедад — Олимпиакос — 1:0

"E" гурухи

МЮ — Панатинаикос — 5:0

Рейнджерс — Штутгарт — 2:1

"F" гурухи

Партизан — Порту — 1:1

Реал — Марсель — 4:2

"G" гурухи

Спартак — Челси — 0:1

Бешиктош — Лацио — 0:2

"H" гурухи

Брюгге — Сельта — 1:1

Милан — Аякс — 1:0

НАВБАТДАГИ УЧРАШУВЛАР

30 сентябрь — 1 октябрь

Андерлехт — Бавария, Селтик — Лион, Интер — Динамо, Локомотив — Арсенал, Депортivo — ПСВ, Монако — АЕК, Галатасарай — Реал С., Олимпиакос — Ювентус, Порту — Реал М., Марсель — Партизан, Сельта — Милан, Аякс — Брюгге, Панатинаикос — Глазго Рейнджерс, Штутгарт — МЮ, Лацио — Спартак, Челси — Бешиктош.

